КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШОАТТА, 29 июнь, 1968 шо. № 78 (4558). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ПЯТИЛЕТКА—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин вав 100 шу дизара накъадолхаш

ЙОККХА КОТАЛО

РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯЬЙ АХ ШЕРА ПЛАН

Пятилетка кхоллагІча шера план хенал хьалха кхочушъяр шерра социалистически эхь йоккхачу Нохч-ГІалгІайчин промышленноста къахьегамхоша ханал хьалха, 27-чу июне, кхочушъяьй продукцина реализаци ярен нерттера издалеш арахецарен ах шера план. Ер бутт чекхбаллалехьа декхаргаш планал совгІа меххаьллтан гази, арахецарахь меххаьллтан химин продукташ, машенаш, къахьегамхошна эша иккдала товараш.

Соьхна хьалхарча ах шерачуь 10 процент дукхагІа я ужх шера цу шарь реализаци яь продукци. Планированиш экономически стимулировании кердачу системах балх беш я хІинца 48 промышленни предприяти, эрригга арахецачу продукцех 76 процент продукци цар арахец. Кердачу системах балх беча «Грознефть» объединени нефтедобывающ къахьегамхоша кхочушъяьй мехкадаьттан газан декхаргаш. Кхи де ханал хьалха кхочушъяьй цар мехкадаьтта денакхара план, хІьта газ лакхара план — ханал диъ де хьалха.

Социалистически эхь хьалха летт Грозненски химически комбината, А. Шерипова цІарагІча нефтемаслозаводна, КПСС XXIII-чу съезда цІарагІча крекинг-завода, «Электроприбор» цІачу завода, Новогрозненски мехкадаьтта чекхдаккхачу, Жертонин заводий, кхьича предприятий коллективаш.

Іилманан карагІдийнарах, керда технологи производствана юкъадаккхарах, нерттерча производственни фондех дикагІа пайда эцарах, Іилман лаьрп тІа нъахьеганан кІалдтІекхьаракхарах, рационализаторски изобретательски балх товдарах, къахьегам косарие 5 процент алакхьенний.

Промышленноста белхалоша, инженерно-технически белхалоша, кхьича специалисташа хьинар ила ца деш къахьег пятилеткин кхоалагІча шерь план ханал хьалха кхочушъяра.

ХЬОКХАМ ТЕЛ

Пятилетка кхоалагІча шера Новогрозненски мехкадаьтта чекхдаккхачу завода коллективо эрригга продукци арахецаран ах шера план 24-чу июне кхочушъяьй ... продукци арахецарахь ... ханал хьалха ... технологически установкин коллективашна ... социалистически ... хьалха летт Шерипова ... Анатолий ... установкин коллективаша.

У. БАГРОВЦЕВА,
тха завода болхло яц.

ХЬИНАР АЙДЕННА

Беттасара беттига дахдагІа хул Грозненски крекинг-завода коллективна доаха къахьегамна тоалам. 26-чу июне кхоачашъяьй цо товарни продукци арахецарен продукцина реализаци ярен ах шера план. Планал совгІа тІетта заводаш совий нахьа нахкхдаьтта сийрда продукташ дІахкачаргьа Даьхнага. Цу даьхе хьинар айденна къахьег ин. Новиков, Чупрын, кхьбоаш керте латтача установкий технологаш.

Ф. УНТИЛОВА,
КПСС XXIII-чу съезда цІарагІча крекинг-завода ...

КХАШКАРЧА БАЛХИЙ — ДЕННА ТЕРКО!

24-чу июне гуралла дийна алат чуьна болабелар Ачхой - Мартана районан «Лермонтовский» совхозан кхаш делалераш. Доа ца деши сихен алат чуйина дакхара эхье баьийна механизаторашта юкъе белгалбаьлар цхьоалагІча отделенербараш. ХІанзале 200 гектара гектара тІара мукх хьекхе Іо а била из арда болабеннаб уж. КІара гектара тІара 21 центнер алат доал.

СУРТА ТІА: мукх хьекхаш я цхьоалагІча отделенин В. Сидаева, Д. Алдамова, Л. Мадаева, С. Османова комбайнаш. Денна шоай сменни здачи 130 процентага кхаччалца кхочашъю цар.

Н. Ярмиева сурт.

ТІЕМАШКА ЧІОАГІДЕННА ВОШАЛ

Сийлахь - боккха Даьй-мехка тІом ... шерашка IV Украински фронта бІуна юкъе а волаш Чехословаки фашистски гІаьрахоех мукъабоаккхача дакъа лаьца ва со.

«Татраш» яхача лоаманашка Дуклински дукъа тІеп Прага тІа кхаччалца Чехословацки республика бІуна лоамьоана кхьана гитлеровашта лухьала бирса тІемаш даьр Советски тІема низаша.

Цу тІемашка кьахулаш а чІоагІлуш я дар тха тІема доттагІал, чехословацки советски халкъашта юкъера вошал. Советски мехкан Чехословаке хинагІа болча мехкарашен къонгашен лоІемадаьча цІийво кхы а чІоагІлур из.

Чехословаки мукъайоаккхача дакъа лацарах «За освобождение Праги» яха медаль елар сона Советски командоване тІаьта Чехословаке обороне Министра «1939 шерара Чехословацки крест» яха орден елар.

Сона чІоагІа дика кетт вай халкъашта юкъера доттагІал а бувзам а дІахо йоалча хана кхы а чІоагІбе, аьнна, Чехословаке халкъа милице активно яь решенеш.

Даькъала хилда, дІахо кхы а чІоагІлулда советски чехословацки халкъашта юкъера доттагІал.

О. И. МАЗУРИН,
персональни пенсионер.

ОАРЦ ДОАХ:

АВТОМАШИНАШ ТОЪАЦ

Алат цаІдоалаш а хаиньца а чуйна дакхара чІоагІа доаллІа; ма да комбайнашка ьерда алат цу сахьате дІоаза кхоачамболлаш автотранспорт хилар.

Цу гІулакха воахощий совхозашта гІо де декхарйола я районашкара АТХ-ш.

Иштта, Наурски АТХ-ана тІадиллад района производственни управление чудоагІача боахамашта алат дІоаза 30 автомашин кийчье. Цхьабакъла, АТХ-ас боахамашта телараш царех ахаш наряш — 16 автомашин. Уж геттара кІезига я, къаьстта хІанз, хІана аьлча буруйн арешашка мальхе йоагаль буц йоалаш меса из сихдаь района лоаман даьгІенашка хьалъоаш я боахамий автотранспорт.

Цхьабакъла цу гІулакха сагота болчоа тара бац АТХ-а кулгалхой. ХІанз-хІанз ерригга автомашинаш дІайоахкийтарга вахь, ялаш бегІа уж.

Иштта Ленина цІерагІча боахамо иуй автомашин айта еаьча. 26-ча июне ГубденІча укхаза дахкаьнча алат дІоаза хилар. Саракъа кхы а мерь яйтар АТХ-ас, цхьабакъла технически кхоачамбоаккхаран хилар юхалхар уж. Автомашинашна кІезига хиларах беттешаш даьх бІоануш тІехьагІа дукха за боаш латта ехаш хул комбайнаш.

«Россия» яхача совхозе а цхьа автомашин айта ечаь кхьаькха а яйтаж.

Алат дІоахара зибеташ, иштта кхьайоаза телеша оалагІаьххой боахамашка, хІаьта а цо кхоачам хала гасла за.

Вагакъа сацна бераша цо тІабаххйта АТХ-а боахамашта мал транспорт кІаштІехь за боахаме дукхта алат дошегаш. Ма кхетадеш бей АТХ-а кулгалхой?

Д. ПИЛИПЕНКО,
Наурски ...

КУЛЬТИВАТОРАШЦА А ЦЕЛАШЦА А

Наьсарера «Октябра 40 шу» яха совхоз района боахамашта юкъе массанел а хьалха хургьа рентабельни. Цун белгалонаш гуш я.

Наьсх цаІ я — кхаьна Іунна чІоагІгІа теркам тІабахкйта деш хилар укхаза. Механизменаш а целаш а юкъе доалайар совхозе лІайийна кхаьжкІаш, гидуанташ, кхйоаза культураш оасава кІалдара яхара.

Дукха за а укхаза массайолча отделенешка шоай - шоай хьажкІаштех гидуангаштех культиваци ящ. Шоалагіа культиваци ер дукхагІа йолча жоттиганашка гранулированни суперфосфат цеслаі-гектара тІа 50 килограмм кхоачийташ.

Юкъ-юкъе «бІехах» йола участкаш а лехаш цІаьхха культиваци ер ба хІанз совхоза механизатораш. Цу балдаш тІа зіика тизанаш зізаьах мака дІабайза ба хьттанна гІулакх де Іаьна трактористаш Болзоев Астьаб, Теркинев Муса, Янчаев Султан, Бантышев Ламир, иштта дукха кхыбараш. Норманаш — 150 — 170 процент иштта я дукхагІбарий дІара денна къахьегама итоганаш.

ХІана тоза денача денах бизза пайда а эцаш 100 совгІа гектар хьажкІаш лоацача хана оасава кІалдаръьхар кхоалагІча отделени механизатораша. ШІена за цо кхаш гуш за тІахаза хинанараш боъонца болча эларкой кулгаш дала.

Хьалха сацна техника шоатта я кхаш цІагІа багІан укхаза ирта цаІ а. ХІана сацна «йоагача» хана цо а а дикка новкъостал деза дикка хьукъаьша кхоьеча. Центнер продукцига дІабоза мах дакх бу цо кхаш оасова мах вашагІа за баьлаш багІа цхьабола кулгалхой. Уж ма ваь цу целе цІенанча латта ІотакхетарцІйолча центнерий. Цу центнераша кхеза пиллатеттоб культурашта Іуна дича дІабала мах.

Иштта лоарх ца цу вай новдача совхозе а. Маьх тхалобалань ирта юкъе хул управляющ, бригадиш, звеной кулгалхой мах арабоалаш. Наха гу кулгалхой балх санета болча уж зоьазьан цо кхар кІерашта, цар шоай балхах дог дилла. ХІана отделене хийлахь 30—100 саг хул кхай тІа оасар деш.

Укхаза цІераш йох Ганиева Фаризина, Дзаурова Марижий, Бодоева Любай, кхьбоай. Цар дика йола вошка 0.25 гектар болча 0.40-гектара тІа оасар ду.

Кердача совхозе шоаьшта ... хІача ука тІехьарча денош дела «цІеньаьй» 1000 совгІа гектар хьажкІашка гидуангаш.

Ш. ХАМИЕВ.

ВОРХІАЗЛАГІА ХЕРЖАЧА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ЙИЪЛАГІЧА СЕССЕ

БАХАЧА НАХА ДЕЧА МЕДИЦИНСКИ НОВКЪОСТАЛАХИ СССР-е УНАХЦІЕНО ЛОРАЕЛГА ТОАДАРА ДЕ ДЕЗАРЕХИ БОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

СССР-е социалистически общество хьалъяр, цун экономически низ чІоагІбар, халкъа материальни культурни вахара боарам гІа-гІа лакхлуш хилар, Іилма прогресс бахьан долаш доккхий толамаш даьхад советски наьха унахцІено лоралрен тоалрен даькъе. ЛеррагІа чакхбоалаш я унахцІено лоралра социалистически принципаш — квалифицировании медицински новкъостал мах боацаш, массанега дІакхоачаш хилар.

Наха бахаш йоаьхха юкъера дальхІача ха дикка йІаьхьенный СССР-е. Бахача наха хула даараш кІезигденнад, дукха инфекциони лазараш дІадаьхад. Халкъа унахцІено лораелгеи чІоагІъелгеи, унахцІено лоралра даькъе чакхйоаха ерригга мероприятеш медицински Іилма чІоагІача материально-технически базахи толамехи ког гІортелга еш я. Советски Іаьлад хитрача шерашка хьалъьяй больницей, поликлиникий, берий кечa цІеной, кхьича медицински учреждеиеной, хІаьта иштта курортий, санаторей, сацоІача цІеной шерра сеть. Баха мах лорашка Іалашбаь хиларга диллача дуккх тІа эргара хьалхарчарех цхьа моттиг лоац Советски Союзе.

Советски паччахьалкхено хьаьстта чІоагІа йовхо ю нанале берали лоракара, специализированни берий медицински учреждениш дахара, кхуваш йоагІа тІехье унахцІена а йолаш хьалкхедоа хьалаш хилийтара.

Бахача наьха унахцІено лораелгеи чІоагІъелгарі къахьегамхой депутаташ Совешй-гІулакхий, невархІаметІарча оагІоад цаІ я. Цу тІулакха юкъе лоакха дакъа лоац профессиональни союзаша. ШІеча ЖІареи ШІеча ахбеттан обществаша, кхьича общественни организацеша.

СССР Лакхехьарча Совето белгалдоаькх, ІІарча хьайІкача унахцІено лораелга дегІаьдоалапра даькъе доккхий толамаш даьхалале а, хІанз ухх сахьета бахача наьха унахцІено лораелга тІахо тоалдоаш ю чІоагІъяраи йолча ерригача теронех бизза пайда эцаш ца хилар.

ІІанз а кхоачамболлаш цхьан боарам тІа даьккхадаш юрташкен горлашкен бахача наха оша медицински новкъостал, цу даькъе специализированни медицински новкъостала цхьалцадола тайпаш а. Вахьача боараме кхоачамбац бахача нахан медицински учреждениетен эшача цхьайолча медикаменташцей медицински гІулакхашта дарпІача издалешцеи.

УнахцІено лоралра учреждениш медицински промышленноста предприятеши хьалъелга дукхара моттигашка оттаць халаш теллаеш, гІишлон балхаш ессла долаш лело бизза пайда эцаш капитальни гІишлош хьалъяра дІахийпача ахчах. ХІанарча запалахьа кхда йоагІача тайпара ши больницей поликлиникий дІамой дукха проекташ.

Кхоачамболлаш уйла тІалхийташ производствера къахьегама хьалаш тоалара, фо, хиш, латта цІенларам бІех ца дайтарам. Іалашдеш санитарно-гигиенически боарамаш бокъонаш кхоачашъяра боагІаш бола тІахьожам лоаттабелга.

Кхоачамбоацараш да медицински болхлой кийчбарех царех пайда эцарен даькъе, эргалькха тоае еаш я цар гоизал даккъара система.

УнахцІено лоралра практикана шортига юкъеккхуь Іилмана карагІдаьккараш, кхоачам болаш дац медицински Іилма цхьайолча лоархІамегІарча проблемашца дукхалекка доле тохнамаш.

Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совето соцам бу:

1. Бахача наьха унахцІено лорален тІа-тІа тоаврех еш йола йоккхо йахо чІоагІьелга, лазараш за хилийтарах кІезигдаран новкъостал деш йола социально-экономически медицински мероприятеш шаръелга лоархІамегІара паччахьалкхен декхар лархІа.

2. УнахцІено лоралра даькъе СССР Министрий Совето бах болх къоабалбе.

СССР Министрий Совета тІадуллалда палаташта чуйоагІача унахцІено лоралрех социальни Іалашонаш лешашта йолча комиссешен СССР Лакхехьарча Совета депутаташен бахача наха деча медицински новкъосталех СССР-е унахцІено лораелга оттадара де дезарий хьакъехьара доккхи ворхІазлагІа хержача йиълагІча сессе тийнна предложенеш тергал а еш бахача наьха унахцІено дукхагІа лоралрен чІоагІъярен мероприятеш кийчъелга.

3. Бахача наьха унахцІено лораелга дІахо тоадоа а унахцІено лоралра органий учреждений болх эргабаьккха тоабара а де доагІар де дезаш я СССР унахцІено лоралра министерство, вож министерствашта ведомствашта, союзни автономни республикай министрий советаш, министерствашта ведомствашта, къахьегамхой депутатий моттигера Советаш а цар исполнительни комитеташ а, профессиональни союзий центральни моттигерен органаш, кхьйола общественни организацеш. Цу гІулакха ханза дардоацаш лоархІалда:

— унахцІено лоралра гІулакха планаш уттаелга тоадар; унахцІено лоралра учреждениши медицински промышленноста предприятеши хьалъеча хана капитальни вложенеш пайда эцилта дахдар, уж белгальь объекташ хьалъелга ишта дели дика делийн хьожаш, уж шоаф ханнахьа болх бе йолайлийтара лоаттабу тІахьожам чІоагІбар; дарбан-профилактически учреждениеш хилане дегІоацаш оборудованена, транспортана, бухаха средствашца ІалашдоалІа тоадар;

— промышленноста, гІишлоаш, транспорта болла болла белхалошта, гореде бахача наьха кхьича категорешта деш дола медицински новкъостал дІахо тоадоа де дезадар, юрташка бахача наха а хІаьта иштта новкъошта, бераштa, кхуваш боагІаргшта а деш йола медицински новкъостал тоадара къаьстта уйла тІалхийтар; специализированни медицински новкъостал, амбулаторно-поликлинически, сихагІен саготагІен дола новкъостал оргадаьккха тоадар, медицински учреждений балха тІара культура лакхъяр;

— къаьстта пайдана йола дарбан средствашц, медицински приборашц, аппаратащц, медицински гІулакхашта дарпІа кхьйола изделенеш дукхагІа хьала; медикаменташ а гигиенан санитарни предметаш а бахача наха мел эш хилийтар; аптекий аптечни пунктий сеть шоръяр:

— къахьегамхошта санаторешкен курорташкен дарбаш делга тоадама а цар салоІаша дукагІа вІаштІехьдаьккхар а, физически культурен, спорти шерагІа йоалжара де дезар дела; берий яслейи башаний, санаторей, школай, пионерски лагерий сеть дІахо дегІайоалаелга Іалашдар; Іалама дарбен факторех пайда хинагІа эцара лоаттабу тІахьожам чІоагІбар.

4. Лорашн юкъерча медицински болхлойн кийчбара заьаз а цар профессиональни квалификаци боарам а лакхбар. Юрташкара дарбан-профилактически учреждениеш лорашца бизагІа Іалашъергболаш, медицински кадраш кийчагІа дІахоха хьожара къаьстта уйла тІайохийтийла.

5. Лазараш ца хилийтарех нахьа дарбаш дарцен, бахача наьха унахцІено чІоагІъярца вазаенна йолча лоархІамегІарча проблемашца гІолла дешн дела Іилман тохнамаш шерьалла дардоацаш лоархІалда; Іилманен техникаен карагІаьиераш унахцІено лоралра практикана юкъеккхуьша Іалашдоала.

6. Промышленни коммунально-бытовой предприятеша арахкусача хІамашка, автотранспорто арахецача газашка фо бІех ца дайтара, промышленни предприятешкара арахьача хишка хьастанш долча хиши бІех ца дайтаи чІоагІагІа лоралра а хьаттам промышленни отходашкен радиоактивниташкен бІех ца дайташ лорадара а, гІаршш-татаца къовсам лоаттабара пайдана дола гІулакхаш чакхдаха а хІаьта иштта эшаш дола санитарно-гигиенически боарамаш бокъонаш кхоачашъелга тешаме Іалашде а дезаш я министерствашта ведомствашта, предприятейи болхана организацей кулгалхой.

7. УнахцІено лоралра хьакъехьарча ССР Союзей союзни республикий законодательства дардай проекта тІа бош бола болх СССР-е бахача наха деча медицински новкъостала хьалеи унахцІено лораелга тоадара де дезарий хьакъехьара дош СССР Лакхехьарча Совето хувпар теркал а дах Союза Советей Къаьмий Советей законодательни предположеней комиссешна цхьана чакхбоаккхалба унахцІено лоралран специальни Іалашонен йолча комиссешна.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1968 шера 26 июнь.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СЕССЕ

26 июне Москве дІахо болх беш хилар СССР Лакхехьарча Совета йиъллагІа сесси. СССР унахцІено лоралра министр Б. В. Петровский бух соцаш дола вош дьнна вахиначули хьалхарча дешах дьна решени тІайийцачули тІехьагІа саг йоалдарахкарахи дезалахи лорча СССР Союзен союзни республикайн законодательства дардай проекта хьакъехьарча сессе хувш оттаьача шоллагІча депага хьажа болабелар депутаташ.

Доклад йир Союза Совета законодательни предположеней комиссе председатела депутата М. С. Соломенцева.

Дезал, белгалдаьккхар докладчика, — из я вай советски общество юкххьанцара ячейка. Дукхача хьале дезала маІана, цун материальни хьал-торен боарамца, духовни нравственни унахцІеновца белгалдоалаш да сага сибат, цун общественни къахьегамен хьинар. Кхуваш йоагІа тІехье ийса хьалкхеелга, юххера а ерригача вай общества толамашн карагІдувлараши.

Советски паччахьалкхен юкъарча активна белгальъяхар советски обществоча дезала — марасесига юкъера гІулакхаш ийслеш йола дезала бахо вІаштІехьдаккхара принципаши керттера бокъонаш. Хьалха латтача ийсашкен революционни класса моралгеи хьежжа ийсъяьй дезала бокъо.

Советски общество дегІавахаро хилавза йог мел йоаца торонаш хулийт къахьегамхой цІагІарек дезалерен гІулакхаш ширача замах юхецисарех царгІатаьнца лоаттадоав чІоагІачен цІевачен моральни лардаш тІара дегІаккхувзарах. Дукха а дукхагІа болча советски дезалашта юкъе лелаош кеоача тайпара гІулакхаш ха. Уж чІоагІа за вІаш безаши лоархІаши хиларца, маьрек сесаген бокъонаш цхьатоара хиларца, цІагІара къахьегама гІулакхаш цхьана леладеши вІаши новкъостал деши хиларца, берашн кхедара хьалхара дан наней цхьатоара бехктоккхе хиларца.

Цунна цхьана мукІарел де дезал белгалаьккхар докладчика, моральни сибата дезалцарен цІагІарен вамалаши дегІавхача общественно-этически боарамел, сагагара, хІарасегара общества дІаделарел тІехьаийсе бола мах хІана а кІезига ца хилара. Пеккараш лоаранш бокъонаш ца хилара, дукхен чу ше мел деча хІамалиа хьалхара. Цийн дезалцарча цун гІулакхашта берашн кхедара хьалхара сагта бехктоккхе хилара лахьехьара чоалхане доаца маІан хІаиэ а бериигнеша кхеталаьхьи." Дезала правовни лара чІоагІъяра, дезалан общественен хьалхашка гражданий бехктокхам лакхбара тІадерзадаь да хьалха-сесага — дезала хьакъехьара Законодательство.

Кердача законодательни акто чулоацаш белгалдаьккхар ноь Соломенцева, дезала юкъера гІулакхаш вІаштІехьдаккхара керттера принципаш белгальяь дезал чІоагІбараш кхуваш йоагІа тІехье коммунизма идеяй уйлаца хьалкхеелга тоаладаь тІадерзадаь материальни идеологически маІанера дукха гІулакхаш белгаллаь йолча вай парте программа положенеш. Цу тІа хьахьеккхай дезалера гІулакхаш ийслара даькъе Советски паччахьалкхено Іоаль йІаьхий опыт, правовни даькъе Іилманна карагІдаьннараш. Укх тІехьарча шерашкара юридически практика, советски общественностах къахьегамхошка болча дукхача нахан кетараш.

Проект цепайдавел тІа аравьккхар из шерра юцийтар дукха, хоам бир докладчика. Комиссега кхаьчача эзараш предложенеш тешал ду цунна чІоагІа хьашт хилара, цун керттера принципальни положенеш йизза къоабалъеш хилара.

Законопроект, советски гражданашкара даьха предложенеши замечанеши теркал а еш, комиссеша дІахо тоальи хІанз Союза Лакхехьарча Советага юцийта тІалхьаши я.

Лардий проект хІа а кхайкаль хІара даадел бокъонца баккъеш хьа а хьекха, юххера шеи къамаьл чакхдоалаш М. С. Соломенцева аьлар:

— Сиг йоалдара - яхарен дезалей хьакъехьарча законопроектага укх сессе хьажаро цІаьхха а къаьстта хьахьокх. Дезал дегІабоалабарен чІоагІбарен дешай, цу гІулакха хилавза вар мел йоаца хьалаш хилийтара, коммунизма идеалий уйлаца советски граждашаш хьалкхебара Коммунистически партен Советски паччахьалкхенои еш йола йоаккхол теркоа мел чІоагІа я.

(ТАСС).

«СОВЕТСКИ СОЮЗА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ГІУЛАКХИЙН АРАХЬАРЧА ПОЛИТИКАН ХЬАКЪЕХЬА» СССР КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙН МИНИСТРА ДЕПУТАТА А. А. ГРОМЫКОС ЯЬЧА ДОКЛАДАХ БОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совето, «Советски Союза дунен халкъашта юкъерча гІулакхийн арахьарча политикан хьакъехьа» СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. А. Громыкос яьча докладига ладийгІачуйл из йийцачуйл тІехьагІа соцам бу:

дунен халкъашта юкъерча гІулакхий даькъе лелаь СССР правительства арахьара политикен даь практически балхаш йизза къоабалде.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1968 ш. 27 июнь.

СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ДОТТАГІАЛ ЧІОАГІДАРА

Самарадлйнахьа, 27-ча июне, «Малгобекнефть» НПУ кІоарга бурувлеттача контора бурувлеттарий, инженерно-технически болхлой, гІулакхерча наьха собраниш хилар. Верригаш а 200 совгІа саг вар собранe. Цига дийцар Чехословацки Социалистически республика халкъа милице ерригача паччахьалкхен активе дакъа лоацаш хиннарий письмо.

Собранe къамаьл даьча контора партийни организаци секретара Ф. В. Щукина белгалдаьккхар гороа Праге хинна халкъа милице активе советски чехословацки халкъашта юкъера доттагІал чІоагІдара чІоагІа лоархІаме хилар. Чехословацки халкъашцара доттагІал дІахо болча хана кхы а чІоагІлара советски халкъ тІакхувш хиларах дийцар контора Іалашон отдела болхло М. Х. Мальсагова, вышко-монтажни цеха начальника Н. Н. Колокышева, контора инженера-экономиста А. К. Шаповалова Сийлахь-боккха Дай-мехка тІом хиннача хана фашисташа дІалаьца хинна территоре Чехословакии бІухоша цхьана лежарашца саина цхой цертамукъаьлбахьан долаш майра латаш мукъаьаьккха тахан саина дагадоагІа тхона, яхаш дуйн къамаьлаш дераш. Цу хана чІоагІденна доттагІал дІахо кхы а чІоагІаурхахарах дог тийна шоаш хилар белгалдоаккх цар. Чехословакии фашистех мукъайоаккхача хана советски бІухоша шоай са ца кхоадеш Іодахийта цІий диц дургдац, — йоах собранe дакъа лоацаш хиннараша.

Собранe дакъа лоацаш хиннараша массава а раьза волаш тІанйцар Чехословацки коммунистически парте ЦК дуй хьалхарча секретарага Дубчека Александрага, Чехословаке Халкъа милице начальникага Горчик Рудольфага йохьийта телеграмма.

Г. ЛАВРОВ.
Малгобекерча «Ленина байрахь» яхача газета болхло.

ПАРТИЙНИ ЦАХАР

ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКИ БОЛХ — КХАШКА

Сидеемад кханкара балхаш Грозненски района Старо-Юртовски совхозе. Сихен доа ца деш даьт чуэца декхарш тӀанийлад кхачийна къахьегамхоша. Уж декхараш кхоачашдина ца даьнйтара, оьрцагӀьынйай совхоза партком. Коммунисташа дика хьехаду ца гӀулахх. Хоалаца кхоачашдара деррига низаш оарцагӀа ца заьхача даргдаьнйдаь. Цудухьа цар кхоьчам роаттабу деррига механизмашка цхьа болх бойтара, техника балха оасарле лакхьара, хӀара механизаторо балха норма тӀехкхоачашъеш болх бара.

Ялат чуэцача дакъа лоьна хӀара болхло партийни влияни йоалъш вусаргвоалаш вӀаштӀехьбаьнкхаб цар партийни организаце цӀий болх.

Юртбоахама культураш чуэцача хана организацоннин идейно-политически мероприятей план хьалхе оттаьб бюро тӀа чӀоагӀийр парткомо. Из деррига болх кхашка арабаькхаб оаха. Ялат чуэца дӀадоладалале совхоза коммунисташ тӀа а бийха расширенни заседани йир парткомо. Цу тӀа кхашкара балхаш дӀадоладара боахам кийча хилара доаш духтӀа боалаш дийнаб, цигача механизаторашна доаш делар 8—10 балха дийнахьа деррига ялат чуэца. ХӀана уж балхаш кӀалоладеннача деношка механизатораша юкъе шерра социалистически къьь йоржий. Къаьстта дика къахьегарна белгалбаьнйнаб укх деношка механизатораш — коммунисташ Исламов Лом-Ӏаьла, Салгериев Ӏаьла, Толмоффаев Алти. Гороx чуэцача дийнахьа пхьъ — пхь ах норма кхоачашъю цар. ХӀьта коммунисташ — комбайнераша Гайтемиров Сифера, Хусуев Мовльде рожь чуэцаш дийнахьа пхьа-кхоь норма кхоачашъю. Денна нормаш дикагӀа кхоачашъьаь белгалдьоача комбайнерашта трактористаш цӀе байракхаш ду.

Социалистически зьхьа хьалаш белгалдьа совхоза дроецце а парткомо а. Ялат чуэцача дикагӀа тоьлаш ларьхача ахчан премии деррГоаш чӀоагӀдьа.

Парткомо хӀаьзарчоа вӀашагӀъеллай кхоь партийни группа. Церех пхь ялат чуэцачен кхоалагӀъьарпхьаттеш болх беш я. Цул оагӀа бийгадаша болх беш а массаьара партийни группаш а.

Партийни группай секретараша ялат чуэцара хьалхоашка латтача дехьарех даьца семинар яьй. Цига белгалдаьх хӀара коммуниста бӀарчча группашта хьалхашка латтта декхараш. Деррига кханкара станаш гойтара агитатора кийтъаь я. ХӀара кулостана, бригела, хьатта культпросветучрежденей боахлей тӀачӀоагӀбаьб. Цигача каст-каста балх механизатораша, кханкарча бохьлошта хьалхашка концерташ увттаду цар, лекцеш еш, кинофильмаш хьохх. Культура цӀагӀа вӀашагӀъелла агитбригада цхий график телха ца еш хан-хаццаха кхаь тӀа бригадашка араюх. Концерташ программа дӀадоладалале политинформаци, беседа е доклад ю агитбригадага делача лектораша, политинформатораша, къахьегамхошта хьалхашка каст-каста къамаьлаш ду парткома членаша. Совхоза механизатораша, кханкара бохьлошта юкъе беца агитационно-массови балха юкъе хьинаре дакъа лоаш агитатораша, политинформатораша. Церошта 60 сог ва уж тха боахаме. ХӀара цӀаьоасна дийнахьа графиках белгальбче хана еоигача бригадашка, цехашка, фермашка политинформацеш ю политинформатораша.

СалоӀача сахьата механизатораш та, хьайбаш лелаераша кераа газет, журнал еш пар иу тӀара хьалххе эшар белгал а даьккхе.

Чуэцаш доаа ялат доалара коммунистехи комсомольцехи халкъа группа вӀашагӀ а елла цхий заседане чӀоагӀъяьй парткомо. Ялат чуэцара балхаш чакхдалоаша дежурство лелорга цар кхашка, хьатташка.

Ялат чуэцаш из дачхьалахкенна дӀачудалаш болх цадалдаш пенгазета тӀа, «Молния» тӀа, бюллетенаш тӀа буш.

Совхоза партийни организаце политически пропаганда форманех бийла пайда а эцаш деррига ииз тӀабохийт юртбоахама культураш йоа ца еши хаьнаь чуэцен къахьегамхой оарцагӀбахара.

В. СМИРНОВ,

Старо-Юртовски совхозе парткома секретарь.

Кхуьш боагӀарий — дукхагӀа терко!

ДИКАЧОА ТӀАКХУВРГБОЛАШ

Кхувш доагӀача хӀара бера боагӀаш бола кхетам балара бехкетхаме пар дай-наной, школа хьана Ӏаш. Из декхьхӀеме дола кхоачашдеча доккха дакъа кхоач общественностега. Цо кхеталле дела хӀара сог баьхан кьоасам лоттабанза боагбоацийга.

Уж декхараш кхоачашдеш я къахьегамхой депутатий Октябрьски районни Совета исполкомера кхензабарий гӀулакхашта йола комисси. Хала кхеталуш дола бераш учете оттадарца дӀабоалабир ю юкхьанца цхий болх. Из сакдо болча хӀаоа бера общественни воспитатель а хьежавь хадаш тӀахьожам лоттабу. Уж духарчоа даьхье района школанкарча хьехархойи студенташи ба. Хала кхеталуш долча бераша воспитателаша бе безача балха семинараш чакхйоах ВЛКСМ-а райкомо.

Берашна болх бар домоуправленешкей района дукхача участкашкей хьа а йийлла болх беш я берий ловзарей спортивни плоцадкаш, клубаш, берий цӀенош. Таханарча дийнахьа районе болх беш я 32 площадкех 4 берий цӀаг. Тайп-тайпарей сакъердамеи мероприятеш я цар бераша чакхйоахараш. Уж а бераша дага а буваш цхьа хоагӀа хеттача тайпара кийчъю.

Масала, бераша теттара дукха дезаш да домоуправленей командаша юкъе тайп-тайпара спортивни ахьаш, берий площадкай самодеятельни артисташта юкъе художественни самодеятельноста концерташ чакхйоалйага. Иштта ВЛКСМ-а райкомо вӀаштӀехь а яькха хӀаьа районе латтача «ТӀоарска бургаша» ярна йолча хьашка дакъа лоацаш да дукха бераш. Грозненски 23-чей 25-чей юкъерча школай хьехархой Соловьеви Белячкови. «Локомотив» ДСО тренер нов. Болдырев керте а бераш тӀема сайлен. Ӏалама хозача моттигашка гӀолда похоцашкеи экскурсешкеи ух бераш. Цу гӀулакха чӀоагӀа безам тӀабахаб берей.

Ала лева кхуьш боагӀачарна юкъе харцахьа даьнна пхьаккха а бер ца хилийтара беча балха ловкха коикъостал леш уличкий дай-наной комитеташ, кхалнаха юкъе болх бу совет. кварталашкеш хилар.

Берашна лазача моттигашка церна пайдане а сакъердаме а сакъелӀаьа вӀаштӀехьдаьх цар. Бераш кхетам балара балха юкъе хьинаре дакъа лоац. Цу деррига а дика хьокхамаш гойт. Цхьабакъда геттара хала а хетаж белгалдоаккх аз цхьаьха.

Массане а дика кхеталу кхувш боагӀачарна кхетам луча эгара хьалха хьоацие хила безараш дай-наной шоаш бола. Цхьабакъда из ца кхеталерош а кхетаде безам боацараш а нийслу вай вахаре. Уж тайна дай-наной болаш ба тха районе а.

Кхензабарий гӀулакхашта йолча комиссе хан-ханнахьа чакхйоачача шоай заседанешка буэц цу тайпара дай-наной. Цига къестадо ду за-нана дай-наной бокъонех бахара дешаш я.

Иштта кхензабарий гӀулакхашта йолча комиссе сучабаьхача цу тайпарча дай-нанойех ба Окружная улицагӀа № 103 йолча цӀагӀа, вяхлагӀча квартире яха К. С. Сидорова-Карчевская. 22 шу мара даланза йоал шин бера нана Кудинич Галина.

Шоай бераша хьалхашка корта бохо малараш а мелаш советски сага леладе тоаж боацa гӀулакхаш лелаеш хилараx уж шаккхе а Октябрьски районе халкъа суда хьона бокъонех чаьккхай. Дай-наной бокъонех баьхаб даим къаракъаш а мелаш шоай берий цхьаккха а терко ца еш хиина Якутская улицагӀа № 16 йолча цӀагӀа бахаш бола мар-сесаг Г. И. Соловьеви Н. Н. Федоровай, В. К. Барнаев, кхыбараш.

Цу тайпарча даьшеи наноши кхувш боагӀачарна боагӀаш бола кхетам ца баларал сонтӀа шоаш шоай бераш харцахьарча новкъа доах, цар деррига а вахар хӀалакду. Цудухьа еррагача общественносто лоттабе бега ужаш сов болча даьшца-наношца къовсам.

Кхензабарий гӀулакхашта йолча комиссе цӀаькха а даьгӀбалийтаж хала кхеталуш долча бераша беш бола болх.

ХӀана тха комиссе цхий деррига низаш тӀаухийтаргда кхувш боагӀарша ду эзламаш дӀадахара, цхьаккха бер харцахьарча новкъа ца далийтара.

В. ГОЛИКОВА,

Октябрьски райисполкомерча кхензабарий гӀулакхашта йолча комиссе председатель.

«СЕРДАЛО»
2-гӀа агӀ., 29 июнь, 1968 шу.

КХАЛНАХА ЮКЪЕ БЕЧА БАЛХА — ДЕННА ТЕРКО

(НЕПАРОАЗОН ОБЗОР)

☆

Назрановски района халкъа боахамна деррига доакъошка, общественни вахаре цхьаккха моттиг яц кхалнаха хьинаре дакъа ца лоацаш. Кхашкех фермашкех, фабрикашкех заводашкех сийленца къахьегаш ба уж. Промышленноста, юртбоахама къахьегамхошта юкъе кьоачаь социалистически эзбе хьалха латташ, къахьегамхой депутатий районни совета, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаьцехьарча Совета депутаташ болаш ба дукха кхалнах. Района кхалнаха хьинаре дакъа лоац партийни, советски, комсомольски организацеи чӀоагӀача производственни, культурно-бытовой комиссешка. ТӀаьра иштта тайп-тайпарча общественни организацешка.

Назрановски районни партийни организаце кӀезига боах бац кхалнаха юкъера массово-политически болх тоабеш, производственни общественни вахаре цар хьинаре дакъа лоацийтара. Из болх дӀаьхача районни партийни организаце низаш ду «Ленинскии никъ» яха районни газето.

Хаддача общественни шера йоаца дакха опит ӀоацӀ кхалнаха юкъе беш бола болх шерра дӀабовзийтара хьакъехьа. Газето хан-хоанахьа кепаетт доаман кхалсага вахар, цуйдаам, из дегӀаьр хьахьокхаш йола тайп-тайпара материалаш.

Таханарча кхалсага вахарах лаьца чулоацам кӀоарга бола зарисовкаш, очеркаш, статьяш кӀезига яц газета оагӀонашта. Безам тӀабодаш я «Хьо хьай пхьакъа тӀа воача хана» яха Г. Гагиева очерк. Лоаман йоӀах Беликова Таех лаьца я из. Шийн зам кхьбола гаргала нахи духьал боллашехьа майрача йоӀ кхоачашдир дуккача хана деиз шийна дагалаьттар — культпросветучилище йистехккхачул тӀехьийн художественни самодеятельности коллектива кулаьхо хилаь из. [illegible] методист ше цхьилдаьа [illegible] къона а йоӀ [illegible] района культурни вахара юкъе мехкаойн юкъеоаш.

Газето каст-каста кепаетт кхалнаьха къахьегама вахар хьагойташ йола материалаш. Газета оагӀонаш тӀа кӀезига яц кхашкех фермашкех къахьегача кхалнахах яьнь корреспонденцеш информацеш. Цу материалий кертера тема къахьегамни социалистически эхьи я.

Кхалнаха юкъе беча балха наьйоал коммунистана нахадлаш тертам тӀаухийтам хилча. Цу хьакъехьа дика зарахӀо мегаргболаш ба «Электроинструмент» яхача завода парткома болх. «Тха къахьегамхой» яхача статья тӀа завода парткома секретара вай. [illegible] кхалнаьхa къахьегама хьинар [illegible], культурни самий [illegible] вӀаштӀехьдаьккха парткома бийнхоах даьна.

Газета оагӀонашка каст-каста кепаетт производстве [illegible] кхалнаха стойна.

Кхалнаха юкъе беча балха лераш духьаш газета тӀа кӀезига материалаш еше а. Цхьабакъда, цу балхана ювзаенна тема дӀоацта мийца газето.

Лоамиан кхалнаха зьохӀа районе политдешара школаш вӀашагӀъехка яьд а газето цу школай балха лерчаш, цар опыт шерра цоцца. Цу школашка кхалнаха дукхагӀа политически знаьнех кийчча кулалечо балха уж тӀа-тӀа дукхагӀа хьийабе торо хургьяр.

Къаьстта эсала ювш газето дӀахьача залай юхедерчча гӀулакхашца лоаттабеча къовсамах.

Газето къовсам лоттабаш ше критически материалаш тӀа отталь доаш кхоачашдара. Критически материалех цхьа даьр бу хӀама хилаж газета оагӀонаш тӀа. Ляварь беча газета тӀа кепаетхай районна мотий къахьегамхой сгоах цьаца «Цахьа хӀалхача замах юхедесараш» яха отчет. Баьгьи тӀайна гӀачӀ пенсионераш лӀама дац цу статья критически [illegible] кхоачашд доах даьна.

Дукха хилаш газета оагӀонаш тӀа районни кхалнахьа советий балхаб лаьцаа материалаш. Газето шоайна пар балха опыт.

КӀезига кепаят газето шоай балхах, балхая лаьца кхалнахьа материалаш.

Газета редакци шешанаш декхарех цаӀ да кхалнаха юкъе беш бола болх шерра бувцар. Хан-хоанахьа кепаетта еза кхалнахьа советий балхах лаьца материалаш, шерра [illegible] опыт.

Газета оагӀонашта шеташерта кхолла оеш дӀаюзача замах юхедесча тӀехьлашеча гӀулакхашца лоаттабеча къовсамах йола статьяш, корреспонденцеш.

Лоамиаме гӀулакх да кхалнаха йолча политдешара кружокий опыт цоцалара, из шерра дӀабовзийтар.

ДукхагӀа хан еш газета оагӀонаш тӀа кхалнаха шоай къахьегамах, вахарах лаьца бола корреспонденцеш.

Кхалнаха юкъе беча балхах шерра вахар, из балх тоабоа проблемаш лоацаш ттаде газета керттера декхарех цаӀ да.

МИШТА КХОАЧАШДУ ТӀАЙИЦА ДЕКХАРАШ?

Кхоачашъяьй ах шера план

Вр цу дӀадоалдушехьа оарцагӀбьлар Малгобечни района «Знаменский» совхоза хьайбаш лелаерош пятилетка кхоалагӀча шера тӀайийна социалистически декхараш кхоачашдара. Цудухьа цхьаьола тоамеш даьхаш пар укх дах бутт кхачарча хана. ХӀанзале кхоачашъяьй пачхьалкхенга дух доахара план. Укх шера планах пачхьалкхенна бахкӀ тоне дух дӀазазаь лелаш бар хьайбаш лелаераш. ХӀьта уж хӀанзале бахкӀ ах тонн дӀоенна баьннаб.

Иштта дика да шура яккхара гӀулакх а. Къаьстта чӀоагӀа лакхьелар ферме болакхха шура хьайбаш лошамча доакъар тӀа заьхча. Юхьаьнца эший тӀаьхьинача беьна тӀа дахьар уж хӀана сулайн йийнача доалахь. Цул сонгӀа доакъара дӀайийна лицеина, баьж за ухаза.

— ХӀана ца боакхаш йиса шура тӀехьагӀа йикза хала хургва. — йоах ферме заведующе.

Из да а да иштта. ХӀана ара моттиге доакъар лелаш шура совъяккхара деррига де леза. Дийнахь а бус а доажалу скотникаша доалаш. Къаьстта дукха шура лу скотникаш Духиев Ӏаьлаха, Ибрагимоа Ӏимрана лелаедеча хьайбаша. Вийсака доалан дийна дукха ялийтац цар. кӀезига салоӀача гӀоктахий кердача участка тӀа лаьян. Хан-ханнахьа хий маладу. ЧӀоагӀа раьза ба доакъош шоай гӀончашта. Царех тайна ма хий шура лакхъелар.

ХӀара дийнахьи бусе 160 Ӏаттагара 1700 — 1750 килограмм шура йоаккх ферме. Хьалхарча ах шера планах 1510 центнер дӀаала езача 26 июнь тӀакхоачаш 1600 центнер шура дӀаеннай ферми. Юкъера лаьрхӀача хӀара кхоабача Ӏаттагара дийнахьи бусе 10 — 12 килограмм шура йоаккх доярашта. Шу доаделча деиз ферме хьалхара моттиг лелаеш хьайбаш йолча Халадова Асма. Шера планах хӀара кхоабача Ӏаттагара 2050 килограмм яккха езача хӀанзале 1700 килограмм шура яьккхай цо. Хьалхара квартала план тӀехкхоачашъяьвах премени тхьоьмтт сом деннад. ХӀана а кунга я карара кара теза цӀе яьннел.

Ала леза, хьайбаш лелаерий къахьегамнара безам совбаккхара совхоза кулгалдоша дика гӀулакх юкъе доаладаь хилар. ХӀара квартале декагӀа болх баьчоа премена тхьоь нтт сом ду, хӀаьта вож премеш хӀараш нтт сом лаккху. Цу даьхача гӀулакхо совдоах доярхий хьалар. Абабукавова Зулаша ше лелабеча 18 Ӏаттагара дийнахьи бусе цхьа центнер сонгӀа шура йоаккх. Иштта хьинаре къахьег Каплакова Беятае, кхыбараш.

Юрта гаьна даьгӀенашка бале а сагота яц хьайбаш лелаераш болча. Массехк саг юкъе волаш вӀашагӀъелла самодеятельность я цхьа кхоий. Доахан хийтта де лезаваш хьа баьнна салоӀача хана сакъердам бу цар.

Хьайбаш лелаераш бувцаш, хьохламе къахьегача Ӏаьсий лелаерех а дика доаш алана дарга. Укх шера Ӏаьсий леттача доакъаша цхьа ц ош заьгӀенашка да. Ӏаьсий лелаераша проаш доажаду, хий малазу кьоначча хьайбошта. ХӀаьта бийсана — цо доажаделча хана шоаш хьетӀаша сулика, лоцерна йол ехк нара. Лелтара зенга духа товлу Ӏаьсий. Къаьстта дика да Баранова Екатерина группапара лелакъа Ӏаса. Юкъера лаьрхӀача хӀара дийнахьи бусе 650 грамм дух тӀаккхет цуна хӀана кьоначча бежана, планах 500 грамм йолча.

ХӀана шоллагӀча ах шера чотах шура дӀалуш ба ферма хьайбаш лелаераш.

Т. АРЧАКОВ,

совкор.

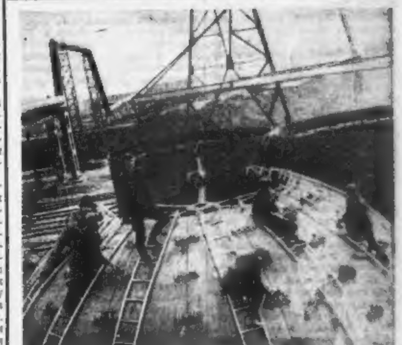

Свердловски область. Низ бола керда домени пишк хьалъям латт Нижнетагильски металлургически комбинате. Из болх бе йоалаккийтача соя дукха а дукхагӀа арахецарга предприяте.

Сурта тӀа: коуперам вӀашагӀбоккхе а мастера С. М. Иванова бригада.

А. Зельманова сурт.

ТАСС фотохроника.

Ялат — Даьхенна!

Краснодарски края колхозаш совхозаши керда хьуза къаьма ялат доаккха болленний пачхьалкхенга. Усть-Лабински ялат дӀанийду пункт Кубане эттара йоаккхагӀъерех цаӀ я. Цул шин элеваторга йиш я цхьан хана дийнахьи бусе 6 эзар тонната кхоачам ялат дӀанийде.

СУРТА ТӀА: кердача Усть-Лабински ялат дӀанийдеча пункте ялат дӀадоаш латт.

Е. Шулепова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДӀАДОЛАДАЬР — ДИКА ГӀУЛАКХ

Вай республика энергетически предприятешта юкъе йоккха доаркхоаш ян Шальара теплоэлектроцентраль, дале а дукоалга яц из къоначча города Аргуна промышленность дегӀаяра Ӏалашьяте чӀоагӀа эшаш хилар, электричествана кхоачашду ТЭЦ-а коллектив Аргунерча цекара завода, «Пищевик» яхача завода, эвлика-бетонии изделей завода, кхыйолча предприятей хьашташ, иштта кхоачашду бахача аьлха хьаштеш а. Шоашта хьалхашка латтача декхарех дика лоархӀам коллектив, хӀаналча цхьа моттиг нийсъеннай ТЭЦ-а коллектива безаж цехаш, станокаш болча бош латташ. Из керттерча даьгъе вӀаштӀехьдаьннай укхаза болх беш яр барттайна, цхий болх дика боазаш коллектива хилар баьшн делаш.

Вай мехка цу тайпарча предприятешка деана дукха хӀамаш за ТЭЦ-е. Иштта кхыча теплоэлектроцентралашка дилача укхаза эгара кӀезигагӀа ба болх беш бола нах, масала, бакински ТЭЦ-е укхазарчул шоаш дукхагӀа ба нах. Цудухьа, дӀадахача шера Аргуне хьалха латтарий опыт йоаза бахьхар бакински ТЭЦ-а вихалаш. Тха ар санна ТЭЦ-аш Краснодарски крае, Украине а, — йоах производственни отдела начальника ций, Оцарина, — цхьабакъда цар коллективашка 110—120 саг ца болх беш. хӀаьта тхо долча 68 болхло мара ваь.

Иштта вӀаштӀехьдаьннад цар из аьоча тетвала тараву. Керттерча даьхкъе из карагӀаьннад болх лерттӀа вӀаштӀехьбаьккхар баьхан долаш. ЙоагӀ йоагӀача капраш балха тӀа дӀанийсъярах. Нагахь санна массанахьа юкъера лаьрхӀача цхьан яьна гӀулакх дели-кхьо сог валелтухкаш из болх цхьан сага бу. Иштта, кхыча предприятешка массехк сог волча, укхаза цхьо сог чара ваш турбинаш вохе болх беш а. ХӀанад из иштта? Кхыча энергетически предприятешка массехк сага тӀадехи из гӀулакх, хӀана кхыча нигахь санна цаӀ лоазача шоллагӀча агрегатий болх сонийтаргбоахаш, вешта кьоча цхьане шоллагӀча страхоаин ю. Укхаза кхыча тайпара вӀаштӀехьбаьккхаб из болх, из гӀулакх автоматана кхоачашду. ХӀана еррагача технологически процессашта автоматизаци еш латт ТЭЦ-е, цу гӀулакха тӀана управление дублируюши иштта монтаж еш а специалисташ, цу иштта тӀа тайп-тайпара автоматически приборашна я, цу гӀулакхо СССР-е эгара хьалха яьш турбинаши лечa балханта автоматически тӀахьожаш лоттабе вӀаштӀехьдалийтаргда. Из болх укх шера кхоалагӀча кварталe чакхбакха лерхӀ коллективо, цул тӀехьагӀа турбинашта, хьатта гӀулакх ду персонал 10 процент кӀезигъергьа.

Цу гӀулакхана духазаленна за коллектива болх бу система хувца яьнна укхаза отталь хилар а. Керлача системага диллача ТЭЦ-е йолаш йола еррига а йиь агрегат цхьана машиниста гӀулакх деш хургья, белгалде доаш хӀанз хӀара агрегата гӀулакх шоай цхьацца машинист хилар. Цу тайпара хушпацаш хургда котельни цехе а. Укх цехе керда теплотехника должность хургья, из хургда ийш беча балха тӀахьожам лоттабеш. Укхаза хургбац дежурни слесараш, мастераш. Цар когаметта цхьа дежурни инженер хургья. Цу деррига балха хьалхе тоадерга, кхоачашде дукха ца.

Шерагара шерага дегӀайоагӀа Аргуна промышленность, иштта дукхагӀа хуьлаш латт цигача балха бола ша а. 1968—1970 шерашка укхаза бола бе белалургья кхы а массехк предприяти. Царна дукха электрически, йоахала энерги эшаргья. Иштта кхоачашде дераӀ къахьегамо цар хьаштаж? Цу гӀулакха хьалхагӀе а йоккха цаӀ коллективо. Хоаш мара ТЭЦ-а мощность керда яьш, турбинаш отталоа дахку. Цхьабакъда, къахьегамхой, инженерно-технически болхлоша творчески унаш тӀадийта предприяте чура торонаш гучайзарa. Царна гучаяьнар ТЭЦ-е турбинай мощность реконструкци йеча тикка лакхалургйолга. ХӀанзе цхьаьн агрегата реконструкци яь ювлай, из болх беш дӀаяьха ахча 600 сом да, хӀаьта хийна экономически эффект дукха дукхагӀа я. Экономисташа еча расчетана хьалхьех хийбача агрегаташта реконструкци йича цар тоьал гӀулакха энергии меребенка ергйолга.

Кхы цхьа дика хӀама за лоархӀаш коллективо. Хоаш чакарра тхо аьрка доалта долаш дукха тайп-тайпара тузам за. Цудухьа хиларе уж дӀахьара балхаш лелаерга укхаза наьсета. Цу гӀулакхо оборудованиe болх бу за дика дукхагӀа гӀулейтарча.

Цу тайпара шаьккьаш за ТЭЦ-е коллективо предприятешка реконструкци яра белгалдаьнаш. Дика гӀулакх да цар дӀадоладаьр.

У. РАМАЗАНОВ.

КЕРДАЧА ХЬАЛАШКА

ЦхьоалагӀча июне дези планированеи экономически стимулировани керда система хьалашка болх беш вай республике 34 предприяти я. Цу предприятей балха опыто хьахьокх кердача системах дукха дикаларш заьнийнага. Дикха лакхбеннаб арахецаче продукце боарах. дикагӀа пайда эц керттерча производственни фондех. лакхденнад къахьегамхой алапи.

Къаьстта дика къальнйгад укх шера хьалхарча пхе бетта «Грознефть» объединене мехкдаьттахоша. ДӀадахача шера хьалхарча пхе беттага диллача мехкдаьтта лаккхар 19 процент, попутни газ яккхар 22 процент лакхденнад еррагача объединене. Из тоалаш баккха вӀаштӀехьдаьннад разведочни бурев тоабе балхаш дика чакхдахарах. керда мехкдаьтта доалла моттигаш гучадахарах бӀла юкъе керда техника йоалар баьлан долаш.

Иштта, дика къальнйгал «Электроприбор» яхача завода коллективо а, продукцена реализаци яра пхе бетта план 7 процент тӀехкхоачашъьяьй цар. 1967 шера укх ханага диллача реализаци яь продукци 63 процент лакхъеннай, хӀаьта валови продукце объем 71 процент дукхагӀа я.

Дукха гӀулакхаш ду республика предприятешка къахьегамхой оасарле лаккхара. Масала, къахьегама оасарле дика лакхъяьй «Грознефть» объединене предприятешка, «Красный молот», «Электроприбор» яхача заводашка, кога-гӀирса фабрике, Нохч-ГӀалгӀай химически заводе, «Художник» яхача фабрике. Из керттерча даьхкъе вӀаштӀехьдаьннад технологически процессаш эрчахарах, оборудоваш эргъаккхаьах производственни процессашта автоматизаци, механизаци яра баьлан долаш. Белгалде леза кердача хьалашка болх беш йолча предприятешка продукци арахецара боарах керттерча даьхкъе къахьегама оасарле лакхъяра баьлан долаш закхбеннагга.

Къахьегама оасарле лакхъяларна хувзаленна, да юккъера лаьрхӀача болхлой алапи лакхлаьй а. Материальни поощрене фондера тайна пренеш а лаьрхӀача промышленно-производственни персонала юкъера лаьрхӀача алапи «Грознефть» объединене предприятешка 18 процент лакхденнад. «Красный молот» яхача заводе — 8 процент. «Электроприбор» яхача заводе — 27 процент, хӀаьта Назранерча «Электроинструмент» яхача заводе из алапи 9 процент лакхденнад.

Цхьабакъда республика цхьайолча предприятешка къахьегама оасарле лаккхъярей болхлой юкъера лаьрхӀача алапи лакхдарей юкъе йоал соотношени лелаяьнц. Из къаьста хьахьокх укх масала. Кога-гӀирса фабрике 1967 шера пхе беттага диллача укх шера пхе бетта юккъера лаьрхӀача болхлой алапи 120,5 процент лакхденнад, хӀаьта къахьегама оасарле 110,1 процент мара лакхъеннац. № 15 йолча хьатта доаккхача заводе уж шифраш 126,5—111,7 процент я. Цу тайпара хьалаш ба чкъаргӀа кончарчи комбинате, «Металлист» яхача заводе, № 1 йолча ТЭЦ-е.

Из иштта хилар керттера бахьанаш да дукхача производственни процессашта механизаци, автоматизаци яь ца хилар, продукцена сортировка, упаковка еш нийслу кхоачамбоацараш хилар. Иштта доархӀаме за цу гӀулакха балха ханах бола пайда эцаш а. Цхьабакъда кердача хьалашка болх беш йолча предприятешка дукха масалаш нийслу балха за зене йоаеш. Цхьайолча промышленни предприятешка доагӀачух соединена дукха средствий йоах, продукцена юкъе боаш нийслу. Масала, «Красный молот» яхача заводе безаш, материалаш йоагӀача сонгӀа дӀахьнйтавах. оборудованена из эксплуатаци йоах пачхьалкхена дукха ле заз. хӀаьта боаш баьхьан залош заводе шина зе 58 эзар сом да.

Планированени экономически стимулированени кердача системах болх беш йолча предприятей балха итогаш хьахьокх из хьалаш къа боахама Ӏалашьяте чӀоагӀа пайда баьннаьга. Из системо бахьан долаш дикагӀа гучалояш предприятей чура резерваш, дӀадоаккхийтача хӀама сонга а дукхагӀа продукци арахецар вӀаштӀехьдалийтар.

В. [illegible],

[illegible]

ТХА ХЬИНАР, ТХА ХЬАЬКЪАЛ — ХЬОНА, ДАЬХЕ!

КАГИРХОЙ ЯЛАТ ЧУЭЦАЧА...

Ялат чуэца доладелча дена дах агрегат я Гудермеса районан «Доужба» совхоза кханика болх беш. Цар тIа балхан деш ба къона механизаторийн-комсомольцаш. Къаьстта дика ду ялат чуэцара балхан шолгIачу отделене. ЦаI шоллагIчоа тIехьа я йолаш яхо агрегат я ишника болх беш. ХIорйине тIа хьалхеха доаха хоза хийчаль тIаийна социалистически декъарам тIалола плакаташ.

— Группиной хьесане ду бахбалхаш, — боах парторганизаце секретара йоI Мунаева.

Эттала хIалха я комсомольца Иланидюр Iалаудинна комбайн. Бехктоккане да цо укх шера тIаийна декъараш. Хьалхари арахой къаьста а долаш 248 гектара тIара дилат хьакха а ардa в деш дена кхоначa комбайнерo, хIаьта дертиа цо чула дезло 4960 центнер ялат да. Уж балхаш икхочанзе мIантIехьдоагIа цул. нагахь санна сменин заланеш цо дена 125 процент кхоачашйойла. ХIаьта иза цукна карагI а доал.

Болх бе волавеннача хьалхача дийнахь дего дика хьахьегана толамаш доахаш хьасагIа Iалаудина. ХIаналеха 38 гектара тIара мукх хьолаа ша. Цох 730 центнер хилар.

— КхоалагIа шу да из комбайна тIа болх бу. Йоалла оце а мIогIиг-духьа [illegible] Iоалай ба. Цхьабакъда да ялье хийхача комсомолец волча Дудаев Султана болх бу со хьалхара шу ваьа дал. Дале а, цкъй боах дика боаллаш хьинав лолаии ба из. — боах Iалаудина.

Массехк доал вогда аз Дудаев Султанах. Ер шу шолла белгала хурсда цунна. Цкъа-дале, укх шера оттара хьалха комбайна тIа хийнав из. ШоалагI-дале, КПСС членалла ваналаит ваха кийчагуш ва из.

Ялат чуэцача в из хьатта лаIоьзачa а хIаналe белгалбаьенай хьалхле лелевраш. Царех ва отделене шофер комсомолец Саидаев Шадид. Дена 1,5—2 норма кхоачашьеш къахьегараш «Вымпел» енний Шадида.

Иштта къахьег комбайнераша ВЛКСМ 50 шу дузача шера.

В. ШЕВЧЕНКО.

СУРТА ТIА: шофер Саидаев Шадид.

Н. Кобяшвили сурт.

МЕХКДАЬТТАХО ЛЕЙЛА

Юкъ тIа а беранбой а йоахкьа мехкдаьтта Iаттама мIрчакоахкаш Лейлай-йоIий сибат. Нахх хоа — Лейла кудгаш мIашкалезка цIагIа багIарх йоацилга. Мехкдаьттахо я из.

Цун цхьа инкъ ба. ХIара дена вьлеша. бесешка дIа-хIа кхайсача санна хьача скважинашка, нормишашка, коллекторашка гIолла ва дэлаш хул из.

Тхьаь йоахь дIалца а йоаца а такийт из цаpeх хIаранеха из тIалогаш. Цун хьажа еза цу ерригача механизмашка, оборудоване болх мишта бу, цунна фу эш. цо даьтта хIаахара дел мехкдаьтта хьаьбоа анализ е проба яккха... иза да уж де дезараш.

Эттара цIенагIа, доаттали балашагIа доаккI хьалкарча промыслера Лейлай участок.

Дукха ха йоаццаш къахьегаш ударнка цIи яьккхай къоначa замерщицас. Лина хьинар долла мехкдаьттахо а из. «Малгобекнефть» НПУ Ленина орден долечa хьалкарча промысла коллективо укх тIехьарча шах-шорхI шера доахача толамех Лейлай а доал дукха дакъа. Цуна ха я цо укхаза болх бу а.

ХIаьнча воа бош, хьисел доаш сaг а Лейла. Цун бIаргаш тулаллац цу йоккхача участке мIоагIдукха хиина белгало. Цкъа даьттах хьалтIакъьаха бIаьга хоьдхала цьлина тIоаццаш йора ЛейлаIна.

Цхьаволча саго тешаллевоацаш хIама да из. Лейлас кулг тессанавр. Сихха воккхагIа вола оператор Котиков Хьажат а воалаеш ера из. Шиннe а белы бе ехкав. Лаьтта хьаха а хьаха туба пучальнкхар. Хеттачара туба мерз а санна мехкдаьтта арауламхкимлар.

Комсомола 50 шу дузача дента сийлевца макъабахара шерра социалистически ях ВоаржалыйI «Малгобекнефть» НПУ мехкдаьтта промыслай кагирхоии. Цу яхе дакъа доал Лейлас а цунна цхьана къахьегача мехкарашa а. Цхьабакъда дала хьахьха даттаралта вюкъ хул гIалгIай йоI Лейла.

Н. КАРАЕВ.

Шерре-шера тешхуш мотт Сунженски района [illegible] комсомольско-кагирхой лагерашкара [illegible] къахьегаш а хьилаш. [illegible] «Ассиновский» совхоза комсомольско-кагирхой лагерь. [illegible]

СУРТА ТIА: «Ассиновский» совхоза шерра комсомольско-кагирхой лагерь хьаьхь [illegible]. [illegible] Н. Жаганова Р. Стрельцова.

Н. Кобяшвили сурт.

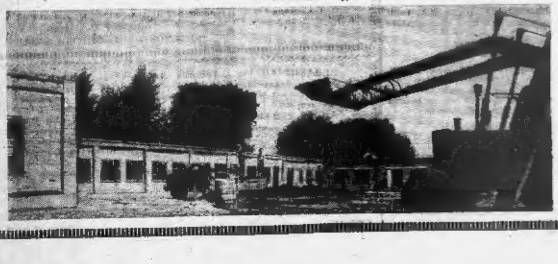

* * *

КЪОНАЛА ЦIЕЙ

Укх шера Советски кагирхой традиционни Дe деадела Ленински комсомола 50 шу дизалеи Дерригдунен кагирхой IX-гIа фестиваль Софе хьалхалеи хьалхагIа нийсалу. Цудухьа, комсомола юбилея сийна республика комсомольцашеи кагирхошеи тIаийна социалистически декъараш кхоачеш мишта ду хьажача цхьа тайпара этап я хилла дIаотта Советски кагирхой Ди.

Шолха я ца хьржача тайпара цIоагIа хьржай республике В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизараш ВЛКСМ 50 шу дизараш баха бовтIача тайпара вакъабахар дукха кагирхоша лелаю ях. Производственно-товарни контора кагирхой инициативагIа бIаьш комсомольско-кагирхой коллективаша ях лелаю ВЛКСМ 50 шу дизара цIи лелае бокъо яьккхар цу тхьа. Из сийлахьа цIи лелае бокъо йоаккхача дIаххоачиш боахх цу ехьа маьера дукхха коллективаш Къилбаседа-Кавказски машинаькъа управлене сийленца цIи хилай Грознерча станце комсомольско-кагирхой смена.

ХIаьз цIи шу хиза доал Грознерча станце сменай яхье къона машиниальхьахой лотбулаш хьабоагIа. Мехкдаьтта продукташ чуттерен дIахахьийтарен планаш дема тIехкхочачакъаро, дезача мухлех отта составеш дIахийтаро сменa коллективаса йоаш халайтай хар соагIа вагон мукъалкха. Станце машинальхьахойна цIоагIа дика могабу комсомольско-кагирхой смена членаш комсомольцаш Н. Лисин, Т. Аракин, О. Фомина. Болх цIена кхоачашбеча кагирхой коллективе цхьа сий дальккха. «Пятилетка маршрут» вIаштIоагIача беча болха тIа доккхий толамаш дахарах дукха ца йоаццаш комсомола Центральни Комитето машинальхьа Министерства ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота еннай Грознерча станце комсомольско-кагирхой сменала.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара сийна дIалалальча книжкаш — ВЛКСМ ЦК летописа юкъе йихьай кагирхой смена коллектив.

Республика мехкдаьтта химе дукхьашхарьар Золте — Грозненски химически комбинате шерра хьелальнай «Лаххача культуре нех» яха цIи яккхар духьа ях йольаьча ярославски шинники инициатива. Советски кагирхой Ди тIаккхочаш химкомбината цехашка комсомольцийн, кагирхойн собранеш хилар, хIаьта цига цу са-къердамеча ахьа хьалхара итоган [illegible].

ХIаьз хайхьа, сийлахьа цIи яккхар духьа доттабу къоначаш № 17—18 йолча фенол доаккхача цехерча къоначa кхинкана дика вIаштIехьбаьккхагIа. Цар тIе из ярра карарзамай производства технологи, цо бики хулийт царга дукен стандартни боаранера продукци арахеца. № 17—18 йолча цехе эттара зикатIа доархIаш сменa я комсомолец Лезин Николай керте латтар. Цу хьаделадечa дена цхьаякха я мийла хьалха валийтоваш смено. Шоай декхарех дика доаргIобу смена членашкомсомольцаш Крымова Лидия, Портнов Михаил, ехай.

Яхье башха-дика толамаш дакхая колхозийн совхозийн комсомольско-кагирхой коллективаша а. Из ях йолаьча инициаторех цаI ва башха - дика механизатор, къона коммунист, почетни [illegible] член, «Экажевский» совхозера Калоев Хьаджимурад. Цу хоаха кагирхоаша кхехача [illegible] хьахьа декъара культура ше дикка лелатала ба Iоаш, цхьай говзал къоначa механизаторашта И. Сапралиевна, Т. Татриевна, А. Угурчиевна — комсомольско-кагирхой механизированни звеньяш кулгалхойта да а тел. Цхьай тьалIакхоачии «Экажевский» совхоза хоа яхь хьаьчар: ерригача комсомольско-кагирхой звеньяша толаме чаккхьа кхашкаяча культурашта зезаш гIулакхаш, лаххача хьунахьа дор халай. Нагахьа санна Навсарера ялатан кхедершыкамма х сачуа тIехьагIа ала сеш бале, къона гулеменцаш грозненцаш ва дуй ба. Советски кагирхой Ди хьатIаттодие хьалхагIа дIаболабеннай уж ялаташ чуэца. Ялаташ арда доладенначa хьалхарча звенона шоай турнылаш белтабир, царех ва шух хьалхара боарам шоаз тIехкхачанбаь Грозненски района № 2 йолча баьцазарий-шурий совхозера комсомолец Лазинский Евгений, Гудермеса района «Дружба» яхача совхозера къона комбайнераш Сайханов Вахой Абтулаев Ахьмади, хьыбарш.

Советски кагирхой Ди тIаккхочаш кеола башха-хоза инициатива дIайолайир республика комсомольско-кагирхой коллективаша. Шоай собранешка «Чечингстройтранс» треста № 3 йолча гаража, Нефтемаслозаводa № 40/1 установка, Гудермеса локомотиви депо КИП цеха комсомольцашеи кагирхошеи доаш лелар шоай шера заланеш хадаха Ленински комсомолa юбилей хьатIэттадехна кхоачашьа. Цар инициатива къобал а йир, шерра хьа а хьалар республике.

Укх шера башха-дика белгало хургья къоначa токарий, фрезеровщикий, слесарий, ахархой, шоферий, кхьчар говзала республикан конкурсаш.

Советски кагирхой Ди деадале хьалхагIа хилар кагирхой уIла цIоагIа тIаоза йола из дергарий 1-гIа Республикански конкурс.

Берригача мехкарча санна, вай республикерча а кагирхой цIена лег-уIла хьагучалуш империализмна духьала къоносан доттабеча Вьетнама кагирхой новкьстой гIуллакх хьалханцарца. «Тхо шуца да, тха хайнара турпала вьетнамцаш!» аьхна дена а йолаш йохалинача Ерригегаша субботнике дакъа а доацаш, вай кагийча нахое мехкарашеи туха из йоацаш чакъхьаьнача шоай собранешкеи хIтангешкей бехке дир американски воеишнe Вьетнаме деладу вях дийна гIулакхаш.

30 эзар соотIача вай кагийча нахех мехкарашеи дакъа лаьцар Вьетнама фондерча субботнике. Шоай доккхагIа ялла паарогически гIулакхашта бекхара бахаддир республика пионераш а. Республика школашкарча хIара пионерски дружина декарачча вай эша хIачеш чу а еха портфель хьыйтар гаьнача Вьетнаме. ХIаьз иза а долленна республике воскресникаш.Цигa комсомольцашеи кагирхошеи ахча доах «Солидарность, чимар, дотагIа» яхаш дена а йолаш чаккхьергIолча кагирхой IX-гIа фестивала фондe.

ХIанзарча Советски кагирхой Денах Къилбаседа Кавказе хьхача хьаздый доттагIал цIоагIарa ухы цхьаьнча къаьстта тешна а хилар. Вай республика кагирхоаца цхьаана из цIей деназрча кагирхой фестивале дакъа лаца Дагестанера, Къилбаседа ХIирийчоахкарa, Черсий-Балкарончахьара вайцига баьхинача вай доттагIаша, кагирхой вокалаша а.

Советски кагирхой Ди деадаре боккъонa дог теша а дег хьахьоах шоай юбилейни хетахараш сийленца кхоачашде, вай комсомольцаш, берригачa кагирхой доза хьинача долла хьахьокха хийча хилар.

А. ПЕНЬКОВ.

ВЛКСМ обкома комсомольско-организационни отдела заведующий.

КХАШКА КЪАХЬЕГАРИЙ САМУКЪАДОАККХАШ

[illegible] Шелковски района Дубовски хIачий станице культура ЦIен художественни самодеятельносте коллектив. Укх шера [illegible] концертни программа [illegible] Цудухьа [illegible].

Цаьккха еннац цу коллективона «Республика дикагIола самодеятельни коллектив» яха цIи. Из гуш да цар денхарча гIулакхаш.

Укх деношка шоаш [illegible] из шоай района [illegible] ч районе [illegible] культура Цiен [illegible].

[illegible] «Герзель», «Узбекски», «Эр...» [illegible] чe [illegible].

СУРТА ТIА: Дубовски станица культура Цiен художественни самодеятельносте [illegible] Ю. Шебунин, С. Буянова, А. Дмитриева, Ю. Бухтоева Шелковски района «Путь к коммунизму» [illegible].

И. Кобяшвили сурт.

КЪОНА ГОВЗАНЧ

Дийнахьа кийттaна тIехьагIа хоо сахьет даьлчадар «Электроинструмент» кхачa. Назранерча заводa механически цехе тхо нийсденача хана. Шахьача цоза тайтайпарча станокий тIа болх беш боахкар къона специалистийн. Хьалхашка латтача декхарех иза тo а кхеташ, бесь беш воаллар, хьаттаро бe бола бешно хIаьнгга саг. Оаха цхьа болх ираз йоаш бийнача шера тхо тергал а дир Заурбек Мусас. Станока юкъе хьинна латтар Заурбек Мусас. хIоршаш хьахча шестерних йихха.

— Цхьнах масса шестерной зари даьккха доа хьа? — хьаьттача. — йоара цу бIаьн, — аьлар Мусас. — ТIаьнaш укх хьо хьинаккха мол хургья?.

— Хетаргахьа иза мора яха бIаьн — аьлар мастерa Исмайлов Мусас.

— ТIаьнкха массеха a хулий миттиг хана тIехьахавечалышь?

— Массала а мишта тIехьакхочаьрзь аьча-м бекъхургиша. Цхьабакъда, жеьера дьохIоча бIаьн кхоаттакъа. бIаьн санна процента иаан кхоачеш цо ен смена-м бацц. — Заурбек Мусайна хьалхара дола лелар мастер Исмайлов Мусас.

— Доацха ьтча, кхоачашъе сеш хилча хоъ залaни а кхоачашьаь Мусас, — аьлар мастера... Исмайлов хьацара тIалхи доаллар цабешикa Заурбека хьаж тIа. Автоматаш санна лелар станока болх бе волайолийтен из болх цa беш сопаеш йолeн аьтта кулга, станокa, кагий шестернеш дIайдIа а санaш [illegible] тIехьагIа хьайоаха аьрла кулга.

ИIа шу даьккха Заурбек Мусас [illegible] болх бу. [illegible] цу укхаза [illegible]. Сайрейнерча [illegible] цо [illegible] класс. Къона специальность я цун хIаьн, фрезеровщикa, токарa, шлифовщика. Царех цаI хилча кхьалча [illegible] я царех дIарар. Цхьабакъда Мусайна уж вакъайоал, [illegible] уж механически цеха коллективо а. ХIаьз хьабаьннна болх [illegible] из, цхьай токарa станоке а йоа ало а воал. Укх шера моллагIа хо а технически [illegible] Мусас цхьай вIаштIехьдаьлe. [illegible] хIаьнагIа вола вола. Бешир a [illegible] Мусас. [illegible]. Кувах хIаьна [illegible] а [illegible] Бешир. [illegible] цу тулhа токарa говзал Iомийр а. Боккхаa ду веzaрна шоай [illegible] продукци хоала арахьерча бараббета мехкa йоаццe хилархьх. Цудухьа шер шоай деррига хьоьхьа, кхетам ба а цу балха тIа ихаммиа бра ца хилийтар. Массало а комсомольцаша дIахьахьача гIуллакха дакъа хьинаре дакъа доал Мусас a Башира а. Муса ВЛКСМ член вола укх шу дала доал. Субботник дахь укх деношка шоай [illegible] сталона вай завода кагирхоша.

Доккхий а беркатахьа а декхарех отталаш завода коллективо Владимир Ильич Ленин ваь бIаь шу Ленински комсомола 50-шу дизара сийлевна вакъаре. Уж [illegible] кхоачашдеча цIайтаро доагIа дикка дакъа доал Заурбек Мусас а.

М.-С. [illegible].

БОЛХЛО — СИЙЛЕН ПРОФЕССИ

Вай республике шерагара шерагa ситъкъена дегIайа профессионально-технически дешара заведенийн сеть, турпалча болхлой класса дукхал дегIакхуваргa доарlааерIа хьайт а болаш. Укх тIехьарча итт шера чухьа шоана дукхагIа хили уж. хIаьта шер чуре дешарлой, кхоана соагIа хьсам а бьаьккхо. ХIала вайнга профессиональнo-технически дешара заведенешка дена вагIа 18 эзар соагIа дIашга caг Йоаш. 1958 шера еаьгIача 3,7 эзар сага логаласта.

Дахахача пятилетка шоц шера вай республика профессионально-технически училищашкара производство дIавахийтa 15 эзар соагIа квалифицировани болхло. Уж шаб дукха хIама ца эшаш деррига халкъа боахама доаьхьошка.

Цхьа массехк дIира даьлча болхлой хинно бахара чиллеши хIахуругья профессионально-технически училищаа выпускникий дукха а язфаш болча эскаро. Царех производство шоай лоIамера балхлой а хургба, кийнача болхлошка цхьана къахьегаш коллективашта хьалхашка латта декъараш кхоачашдеш а хургба уж.

Укх шера деррига a 8 эзар соагIа саг дIалургьа халкъа боахама. Из дукхала хьовкъам диана lа. Профтехучилищашка теоретически а профессиональни а кийча аь баьцна къона болхлой, дикагa дахача, кхача лакъхашка профессеш Iомальрех толамагIа хьарара белгала бо.

Къаьстта а терко тIаухийт кохчийн гIаргIайи къаьах болча кагирхох квалифицированни болхлой бахаршка кийтьара. Уж училищашка хIайбу, кошурс чугаe а боалаш, хьахарча ериIагIa Iалашбу обслуживани.

Республика халкъе боахам чайн-тайпара заьвьош дегIонхуьлара перспектива тергал а еш, профессионально-технически училищаш ехкай: Грозне, МалгIабеке, Гудермесе, Назране, Шелал, Наурски, Надтеречни, Сунженски, Грозненски районашка. Миттача гIулакхаша, шай районера а геродера кхычахьa дIа а ца ухаш, промышленни шестеи кута боахамеи хьайтболча вакъера профессийн Iомадо йиш я хIана.

Сийлахьча болхлой кхесал хилеоз мнаь хержича кагийча нахаш мехкарашеи цу дeррига а хьалхашкa оттадаш шоан хержа профессийн училищашка [illegible] карадеразала декъар. Цу гIулакха [illegible] йолаш а. [illegible] [illegible]:

«Казэнергомонтажа» Невинномысски монтажни участка кулгалхоша № 4-йолча профтехучилища адресах язду: «Тха участке производственни практика йоаккхаш ва 45 дешархо. Дешархой шоаш болх бе дика кийчбенца ба. Шоай дешархой йилаьча хабал хьалтагIа арахецара денгага хьажар дех ваха». Грозненски нефтемаслозавода кулгалхоша № 3 йолча профтехучилищa адресах язду: «Царкал оал ваха шоаза говза токараш кийчбарах..., миштa дIахo.

Производстве шоаш болх беш болаш профтехучилищашкай выпускникех белгала бола пачальхко а общественни а деятелаш, къахьегама турпалаш хул.

Профтехобразовани училищашка деррига хьалаш хьалхьа кагий нахи мехкарий а профессиональни кийчбарах соагIа, уж кхьча гIулакхех а кхебара. Уж дегIахха йиш а творчески самостоятельносте, духха да Къилбаседа Кавказе, вай мехка гIалашка сакъердаме а терхане а йолча экскурсешка туристически походашка ахьара доаха йиш хулаш. Царга йиш а республикерча хозача моттигашка а Iалрахача форда берда йиеге а ухалийте цIоагIача загерашка салала аха.

Профтехобразоване управление чакъхьахах кхахтхьала профессех тIехь болхлой кийчбелга шердар долла гIулакхаш. ХIаьза йолаш а хIара мехкарий дена багIа училищашка.

И. И. Калиткин лица [illegible] багIача кагирхошка аьхьад:

«Цхьабарaш шоеыбулаш, ца кхеташ хила шаг, — балхлой хилар дика лолий-хьогI? — яхаш. Каннелaре болх беш хилча дикагIа хургланар-хьогI сона? Цигa цIенагIа, оттагIа хургланар-хьогI? Цхьабакъда, долий-хьогI дикагIа? Учреждения цхьакхa а тайна болх заводерча балхaца хIанийсхургбaн цo дог ваьли дош хилара тIалача, хIанa хьлол шин Iайха хьачa кхъек хьахулaр шкарчал йоалаш хо а дуй вах хьо. Заводера болх —, сакъердаме, безаме болх ба, цо ше шийна безам тIаухийт, хIаьта хIанa-и ихы а безамагIа, сакъердамегIа ца бий из, хIанз вай заводаш фабрикаш Iаламаьте дуккача машинийн оборудованеца кийчьаь ма йий. Цо сакъердамегIа, безамегIа тулийт вай [illegible] балх. цхьабакъда, цо лIа а лех хилчеш дукхагIа хулга».

Уж дешаш дегIакхaбa доагIа хIана, общеобразовательни школашка дийша боадача хана, вала хилча, малагIа професси, вахара нийсь хержача, боккхагIчар тхьа ма воагIа вола сaг хилара фу вина болхаьa лар-хьогI, яхаш. уйлaш ораша. Вай сий хилча кагирхой цу уйлашта жоп луш ала тоергза: «Болхлой хилалаьа, хьона доттагIа!».

Профессионально-технически образоване вачахьалхкен системах дерхIа бокъо а йолаш болхлой класе кийчаь нахьоале дерхI. Кагирхой сийлахьча болхлой класса мугIаршка аха кийчбара тешаме а чIоагIа а форма я из.

ХIанз профессионально-технически училищашка дена дIанийбеш латт. Ха дIайода. Хьай документаш училище дIале, къона доттагIа, хьай хьалт хеза, хьайна дукхагIа еза професси харжа. Болхло хилар сийле долга вагахьабалахь.

З. АХМАТХАНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР профтехобразоване управлени начальника заместитель, профтехобразоване заслуженни хьехархо.

САКЪЕРДАМЕ ПОХОДАШ

Хоза хет из йоацача хьунашка, аьлоашка, хоалашка гIелха ишкъе са а йоIаш гIаш инкъ беш. Дукха дерзa хIайщаш доаш, хIоайи Iалано хIалгзаалаш хьеж воакъаль къайленаш, хозaленаш.

Дезаленнaц тха тIехникумерча дешархошта уж лер йоаца вакъьаш. Туризм — цаpна оттaш еленна спорт я укх тIехххьарча шерашка. Йоaарax, балхах мукъе болча хана дIахьагI а хьийте рикаш а лIаю походе арадола тхо.

Укх тIехххьарча хоада оала воча маишрутех эттара ийнагIа хет тхона Назрань — Карабулакское — Оалхаш — Мужича — Арамх — Орджоникидзе яха маршрут. Комсомола 50 шу дизара хетагIу оаха из. 120 километр гIаш вахт бир оаха. 30 сагo. ВIаьла чIирайбал тхьна из санна сакъердаме сайоIаш.

Тхо хиано 1919 шера С. Орджоникидзе царна [illegible] (хIаьна [illegible] цу цу).

Болх боаккха боагIа [illegible] Iалахо [illegible] общество. [illegible] вай ваь баьлча [illegible] гIаргIайа доаччайн халачи, [illegible] истори дукхагIбоа [illegible] латт. Вахьа, цаpга хьоаш Iухла доаш саг [illegible]. Хьалашкa [illegible] хьал [illegible] гуз.

Тха. [illegible] техникуме дешархой, [illegible] из общественни [illegible] ца.

А. БИТИЕВ.

Назрановски техникума [illegible] организации секретарь.

Доазол дехьара

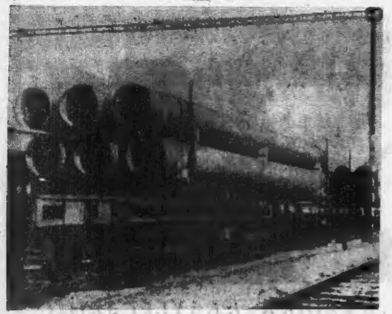

Хамутоверк (ЧССР) металлургически завод турбаш кийчъе Советски Союзо дала доккха заказ кийчдеш ю. Цар аргIанира парти СССР-е хьажийна.

СУРТА ТIА: доьзон тIарча Чьернатие стание кхаьча турбаш тIайоза састан.

ЧТК—ТАСС-а сурт.

НЕМЕЦКИ АНТИФАШИСТИЙ ЗАЯВЛЕНИ

БЕРЛИН, 27 июнь, (ТАСС). Антифашистски хухьален болама къовсамхой комитето (ГДР) хоаламболлаш бехке дир укх деношка Баваре столице — Мюнхене хиннача фашизманей неонацизманей дукхьалара къовсамхой дунен халкъашта юкъерча вIашагIкхетаре дакъа лацара Германски Демократически Республика делегацеш новкъарле яьча малхбузен-германски Iаьдалий гIулакхаш.

Малхбузен Германе полицейски Iаьдалаша мукъабалазар нацизмана дукхьаларча болама хьинарера дезаьышхой, «Iожала лагерашко» дина тутмакхаш, хIаьта иштта гитлеровски палачий карагIа байнчарна гаргара нах юкъе а болаш йола ГДР делегаци ФРГ территоре тIа яхийта.

Берлинео непатеха аральккхачанкомитета заявление тIа бесалдоаккх, Бонна доал деча гIоаряий цу гIулакхаша чIагIдо а Германски пачхьалкхехь юкъе нашари гоами хилийтара политика хьакъехьара лакса хьаьар харцен мотиийта дувцам долга» шалкха а хьагучадоаккхаш хилар.

Нацизмана дукхьаларча болама дакъа лоацаш хиннарашта Малхбузен Германе баха дукхьале ярца Бонна белам ба Германски Демократически Республика антифашистийн кхыча мехкашнарча неонацизмана дукхьалере, къовсадхоцща дахьана Бонески пачхьалкхене фашизм юхадийнъяре дукхьала доаттабеча къовсама террита низам дIадала шоаш кийча хилар хьакхайнадара йовкъарле е.

РАСИСТАША ДАЬ ЗУЛАМ

КАИР, 27 июнь. (ТАСС). Родезийски расисташа африкански патриоташнара къизагIча тайпара чIир лехарах лаьла кийцар селхан моттигерча «Аль ах бар» яхача газето. Родезера хиннача хоама тIа а догIа, газета яздора, шоай цхьа карательни операци чакхйоаккхаш шоаш болаш расисташа плен вигав паргIато баьхан болаш къовсам доаттабеча африкански патриотех массехк саг яхаш. Плен бигараш чарахьий яхаралаш чу а бехка вертолета тIехьабийзаб. Вертолет геттара лакха уогIа йига, нах чукхийсаб расисташа.

Расистий из херда акт «шоллагIа дунен тIом хиннача хана лоаца дакъаттам тIа цхьанна а моттиге на даьча тайпара эгтара къизагIа дола зулам да» йоах египетски газето.

ГРЕЧЕСКИЙ ХАЛКЪАЦАРЧА СОЛИДАРНОСТА БОЛАМ БАРЖАШ ЛАТТ

(Женеве хьаеллача конференцега)

ЖЕНЕВА. (АПН соб. корр.). Укх денношка укхаза хьаела Грециерча демократе гаьоаккхаш йола Дунен халкъашта юкъера конференци. Цо хьагучадоаккхаргза афински хуито вегIча тайпара дунен халкъашта юкъерча боезон боарамчи сага бонъйнаша телхаеш хилар, кийчъергза гречески демократашнарча дунен халкъашта юкъерча общественноста солидарноста болам хIахо аййербола практически гIулакхаш.

Конференци вIашагIтохараша — дукхахача мехкий общественноста викалаша — хьинаре боах бу вIашагIкхетара хьагучадоаккхаш бу дIадаха в дувлаш къахьегарца.

Конференци гулъе дагалохар чIагIагIа раьза хинна къалланъяр дукхача мехкашка. Цига шоай дукха викалаш бахкийтарга Швейцаре, Франце, Итале, ФРГ, Бельге, Швеце, Австрале, дукхача кхыча мехкий къаний солидарноста комитеташа. Конференце дакъа лоацарга СССР-ен кхыча социалистически мехкийн общественни организацей телеграмаша. КIаьаза хайнад, дунен халкъашта юкъерча дукхача организацеша — профсоюзий массехи объединенеш, цу даькъе ВФП, Дерригдунен Машара Совето, юристий, журналистий, четкий ассоциаце шоай викалаш бахкийтарбьига.

Конференце вIашагIкхетаргйа матерен демократеи хьашташ дола домлаш, тайп-тайпара уйлаши накъвалм долаш бола ках. Цига дакъа лоацаш хургба аьнна хетаи за Дерригдунен Машара Совета президент-координатор Изабелла Блюм, советски писатель Сергей Смирнов, Итальянски сенатор Ферруччо Парри, Женева кантона правительства член а швейцарски парламента депутат а вола Андре Шаванн, дукха кхыбола бакхий деятелаш.

Дунен халкъашта юкъерча общественноста шеера дакъа лоацаш йола форум хургья Грециерча демократе гаьоаккхача Дунен халкъашта юкъерча конференцех.

Ю. ЛЕБЕДЕВ.

ХIама ха ловраша

ДЕГА ЧУ А ВАЬННА ЯЙ

Френкипоновски Iилма - тохама Институте (Финлянди) узарашка йиш я сага дега лоаттам бейза цо Iеш, кхыметтел цу чу тхоаве а. Институте хьалъоттаьча лелашнаех, двачах, аьнна сыргеза кийчъьича дега модель чугIоаве сага лелалуш я, Йоаха. 4,4 метр докхаь 0,4 метр шарал да из дог.

Естествени Iилмаш доаргвашка дукхача коридорашка лоамашка йиш хулийт дега массо а мийнгга чухьаьна, предсердашкаи желудочкашкаи хила, цунi пениллаш, перегородкаш, клапанаш мишта хьаьна. Массанахьа а хьалъаккхий дега из дале е хьадала а долча даькъо болх мишта бу доккхачийнна йола планетачн.

Ерригга пропорцеш шоана ма ярра найсъяь я. Из хьинне а Iаш. Искусствени дог деттадуш де (сага дега деттадалар чIоагIа хьахоаргдолеш магнитни лента тIа дIаяздаьд).

ТАМАШЕ МЕЖКДАЬТТА. Межкдаьттах Iаьржа доцуш оал. Цхьабакъда, из Iаьржа хинна а ца Iеш, кIай а хул. Цу тайпарча межкдаьтта Iалаьмате Бокской заласан гучаьдай Обех дIахьета Васюгана кхача хиш йистошка. Укхаза бурожай сажкламашкаре урагIа ух бос бола кочаь, из деррига а шинна дац аьнна цIена бензин да. Химиаше гучадаьнна дIайна межкдаьттах эIелла хала а доацаш доргIа йола дика каучук, тайп-тайпара спирташ, бензолаш, дукха а кхы продукташ йоккха йиш йолга.

БIАЙХА ЛОАМ. Къулбехьан Приурале, Башкире эгара хозагIчарех долча Юрюзане кхача додача тIи бисто ба Янгантау яхе лоам. Укхаза Iай а тIеттье нийсъала йиш я сийна буц тIайола пестшам йогиллаш. Цу участокашка латтана кIажаре Шайха Iы кхаьтух, тIой хулгаш доаргадеш дIайза да. Из Iалаьмате бокхте Iалама «ин-Iамара» еб ба. Цун йIовхал тоьаргья Iоаккхаль электростанцена боаз ба, ниц чуIо цIенош дIокаде, теплицашта оранжерешта йIовхал лоатте.

Янгантау кхайийний санаторий. Укхаза дика дарба ду лаьмий, голей, периферически нерви система, шаорий, кхыча заза-пешта.

ХIанзалца лаьйолла кана цу хIамен бахьан даша вIашшIехьдаьнндац Iилмаш. ХIаьта из-м литература тIа дукхьоша 200 шу хьалха хьахадеш а ма диннадий.

МАССА ХИЙ ДОДА БАЙКАЛА ЧУ? Дукха ю ал Байкале чу 336 хий дода аьнна хетар хиннаь. Йоккхача масштабех долча къаршаш тIа а тьахкаш аьнне поартIамашка тьехьажарар Байкале чу тайп-тайпара дола 544 хий долинге. Малхбоалехьарча оагIонгахьара 324 хий, малхбузехьара — 220 хий.

ЛАЬТТАННА КIАЛХАРА ШОЛЛАГIА ХИЙ. Средни Азе денахагIа долча Сыр-Дарье ягача тIи юха гучадаьнна латтанна кIал гIоале дода шоллагIа хий. Из дода Сыр-Дарьена улув гIолле 300 — 450 метр чIоарга латтанна кIал дола шорла заманехьарча. ХагIаш тьаддиахча хьарсамагIа. Из гучадаьнна таджикски гидрогеологаша.

ГIУВ-БАРОМЕТР. Казахстане а тамаша тьоара цхьан замалла хинна гIув — кхоттам чиште хургба лаьтто а тьахойтара. ДогIа долтаньаьа, доли отталаса а йоа далталаса тьалкхе цу чIира кхорий Iожьаьиш Iенаш детташ гIувно фо шийна чуча, хIаьта анхаш болча дакъача дийнаьо на чура арахийт. Наганьо саннe цу тайпарча дийнаьо цу чу хий кхосеча, цо на боккхача низаца юкъара аххоссарга.

КЪОНАЧА ТУРИСТИЙ СЛЕТ

Дукха за доалаш Малгобикка районе хьугагIа хилар къонача туристий малхагIа турраснически слет. Апрель беттехьа а школашка хIалхьийтар хоа уйла а ен отталь доалаш бола йола слета положени.

Слет хилалехь кIира хьалхагIа из хургйола моттиг харжа шоай хьугагIа йахабар гороНО заведующи Н. Г. Мишенкин горспортсовета председатель И. Саутнеи.

Юххера а ПоадаIен СоагIанчен дала нахъяш вIашагIкхеттача, цхьаннена тIехьа наж йоагIаш тIа а иха, гулъелар ракланаш а йолаш, спортивни форма а йолаш йола школай команда. ХIара команда цу-ший эмблема, шийн байрах я.

БIаьи долча берий оазаш еар хьуиагIа, доалашта юкъе. КIаьдбелар, хала ник йиш а бена, хоача кийзажо деган хьеста къона туристаш балхах чуйира. Цхьабараша чахтараш хьалдугI, шоллагIчар ша хIала кийчдар, вокхар аIа дотае дек доа гулаху. ХIаьта № 1 йолча юкъерча школа командана за[illegible] [illegible] лийнка е моттиги байрках урагIахийта хачтен кийчье.

Линейка хиннача тIехьагIа садаIа ха лу. Цхьабакъда, цу ханах а тренировка яра пийда яц белаш.

Цул тIехьагIа дIайолдаш духьаленина ник чакхбаккхара йола хагIагIчар группаш яхаш. Цига дика чакхбаьнна № 3 йолча юкъерча школа дешархой—Хамхоев, Литоев, Акиева, Батыров, Нопов, кхыйаращ. Цар, массанел а хьалхагIа раклаш кийчйир, духьаленина ник чакхбаьнна, чахтар техар. Эггара эфацагIча хана уж гIуладкхаш даь белараца хьалхара моттиг яьннар команда.

БоккхагIчар группашта юкъе цу дийнахьа чахъьнъар топографеш ориентировани а еш йолча эстафетан хьакъехьара яхаш. Укхаза хьалхарен шоллагIеа моттигаш йийкъар №№ 1, 3 йолча юкъерча школай командаша.

Салажа [illegible] а «ВIашагIкхетара [illegible]» а [illegible]. Сакъерлаш яр костера гонахьа. ХIара школа шийна программа хьахьийхар. Укхаза а яр яхаш — дикагIча самодеятельноста конкурс.

Слете чакхъьъар [illegible]. [illegible] хьакъехьара яхаш. [illegible] пенгазеть, дикагIа хIама хьакхера, дикагIа сурт дилара, команда гIерена дикагIа кийчъеннa хилара, [illegible] моттиг дикагIа кийчъара конкурсаш, и. дI. кх.

[illegible] къовсам [illegible]. Сурхойка [illegible] итогаш [illegible]. Кевттерча судьяча Н. П. Мишенкина кубоки грамотеи хьежайр хьалхара моттиг яьккхача № 6 йолча школа командана, шоллагIа моттиг елар № 1 йолча юкъерча школа командана, кхоалагIа моттиг лаьцар № 3 йолча юкъерча школа. Царна грамоташ елар. ЖамагIчар группашта юкъе эгара хоагIагIа хилар № 3 йолча юкъерча школа къона туристаш.

Туристски слет [illegible] кхетабаларе бокха зийадIаш бола гIуллакх да. Укхаза дешархоша топографе хьакъехьара шоай хьинаш, компасах пайда эца хар, кота болар. Хало лоаш хилар, хIалаш йу кьожаьбар, котбулаш гIертар, вIалий гIо дар, коллективность сацца йолаш боккхача хьакъара гIуллакхаш ер Iомалу уж.

А. [illegible],
[illegible].

БОКСЕР

Нохч-ГIалгIайчене кIеэнга бен боксер Льянов Хьамид вовзараш. Бера хана денз лезадеиная Хьамида спорта дукха тайпаш. Бакъда царна юкъе дуккхогIа кIаьнка терко тIаозаш яр бокс—майрачар, къонахчаа долчар спорт. Юххьанка город Фрунзерча школе волавеннаа из боксана хьакхаштa вувла.

11 шу мара даьннадаьнр Хьамиде из фрунзенски спортивни школе тренировкашка аха волавеннача хана. Цу хане а из ший хьокхамаш гойтар. Шийн хинире болча дешархоштa юкъе лоарлIамерча яхьашка дукхаза а котвул Хьамид. ХIаьта фрунзенски берий спортивни школа хьалхале яккхара 1953-ча шера хиннача яхьашка 13 шу мара дадеаза волча Хьамида массаза эша а вая ший дозалга хьежила хьалхара моттиг йоаьнх. Цига елар цунна эгара хьалха Сийлен грамота. Цу хана денз шийн спортивни говзал лакхъеш тьа а воагIа из.

Грозненски межкдаьтта институте [illegible] кейча шIенкаштта бокс карара Хьамида. Бакъда цун тренераша М. Кизьякиме Г. Вартановен кIеззига терkалъеш хиннай цун тренировкай структура а лостам а. ХIаьта цулуахьа Хьамидах юкъерча деналера вола боксер лерaIаш дукха хIа а кхий. Юххера а из вода бокса дика тренер лерaIача Б. Аушева тренировкашк е. Юххьанехьа а Б. Аушеве теркалдар Хьамид тIехьаьна дикача боксера вамалла йоахкаш хилар: гаьнал гаргал дика теркальолуш, тIехбаьнна дика теркаш, кхоачаме лаьрхIар чакхдаккха тIагIортам, долам болаш хилар, Б. Аушева къаьстта уйла тIаерзайар цун тренировкаш эшача тайпара вIашiтIехьахара.

Хала дар Хьамида институтера дешар дешнарген бокса секцера тренировкашеа елгел цхьана тар а долийташ чакхдаккха. ХIаьта а тренировкаш еча хана тIагIортам болаш, халонех бIу из къожьбеш из хиларах беркат даьлар. Эггара хьалхара, шийга диллача бокхьала а бокхa толам баьккхар Хьамида 1965 шера.

ДСО «Буревестник» кIаране хьалхара моттиг яккхара Краснодаре хиннача Ерригароссийски яхьашка хьалхара моттиг яьккхар Хьамида. ТIаккха цу обществa Централни Совета финале дакъа лоацаш вIаьхха а массарел кот а ваьнна «Буревестник» ДСО Централни Совета чемпион хилар.

1966-ча шера «Труд» ДСО ЦС хьалхара моттиг яккхара Грозне хиннача яхьашка дакъа лоацаш чемпион хуа Хьамида. ТIаккха РСФСР къуълбехьен боксерий хIаране хьалхара моттиг яккхара яхьашка дакъа лоацаш хиннача из хьалхара моттиг хьалаьшар. ХIаьта Ленинграде хиннача финальни яхьашка кхоалагIа моттиг а даьна, бронзов медаль а яьккхар.

Чакхъьнача яхьашка толам баларо курабаккхаштар Хьамид. ДIахо кхы а чIоагIагIа гIертта тренировкаш е ваьлар из. ТIайоагIача яхьашта цо кийча а воа.

«Труд» ДСО ЦС хIаране хьалхара моттиг яккхара зональни яхьашка (уж хилар укх шера февраль бетта город Каспийске) Хьамида шийн дозала категорегIа хьалхара моттиг яьккхар.

Шийн латара йоккха говзал моллагIа а яхар мо йолча техникех дIа а хьажкхаш, эггара боккхагIа болх толам баьккхар Льянов Хьамида 1968 шера март бетта г. Нальчике чакхъьннача СССР профсоюзий ДСО яхьашка. Цу яхьашта юкъе дакъа лоацаш Советски Союза чIоагIагIа вола 160 дукхагIа боксер хиннав. Цига Хьамида юххера а дезла чIоагIа а техничеки говза а волча спорта мастерца В. Шакуровца. ТIехьара латача кот а ваьнна, цунах шийн дозала категорега диллача чемпионата доцаш медаль а йоаьккхаш, профсоюзий спартакиада чемпион а хиннар.

Боккхьала а башха толам баьккхаб вай мехкахочо Льянов Хьамида укх шера 20—25 мае г. Алма-Ате хиннача зональни яхьашка. Иззамо бола бокса хьакъехьара зональни яхьаш хиннай Риге, Каунасе, Фрунзе, Кисловодске, Барнауле. Зональни яхьашка котбаьннарашка бокъо кхаьчай ах бутт гаргга ха яьнча Ленинакане хургйолча Советски Союза хьалхара моттиг яккхара финальни яхьашка дакъа лаца. Ленинаканерча финальни яхьашка котаьнначо хьайттанега Советски Союза чемпионашка, кхоачаргья г. Мехико хургдолча олимпийски ловзаргашка баха аутевкал.

Шоай довзъошлошка диллача ерригача зонаел эгара чIоагIагIчар Алма-Атински зона яр. Финале вала гIертаж 63 боксер шинна. Боазаш болча мастераша а синна, финале дакъа лаца бокъо яьккхар вай мехкахочо Льянов Хьамида а. ЧIоагIагIа теркаме а дезале а чиххдаьлар юхатохалургвоаца, котало хьакхара лоIам болча вай мехкахочун Льянов Хьамидa В. Барановица хиннe юххера а латар. Тайп-тайпара латара техника дика йовзаш хиларо, ше тохар кIаьхха чIоагIа а хьожаньча пийса а тохаш хиларо вакха ва а воагIаш котваьккхар Хьамид. ХIаьта цунна цхьана Ленинакане хургйолча СССР хьалхале яккхара финальни яхьашка дакъа лаца бокъо а яьккхар из.

Нохч-ГIалгIай АССР бокс дегIадахара дерригача историегIа Нохч-ГIалгIайченерча цхьанна а боксера яьннаш вай мехкахочун Льянов Хьамида яьннар санна дика ха.

Хьамид Нохч - ГIалгIайчен дикагIа [illegible] боксер хинна из [illegible] производство йоаза дика специалист а ва. Межкдаьтта институт йисте яьккхачул тIехьагIа, гIишлошьара инженера специальность а йолаш, ДСК-а гIишлошьара участка начальникаьа болх беш из ва. Цун участка кхоачаш а тIехкхоачаш а хIара беттара планаш. Тешаме, хьаза долаш, чаха эшар хуаш, теркалдеш хиларах, тIехбаьнна чIоагIа баьхо тIера а болх дика бохуш а хиларах дукхаваза Хьамид ДСК болхлоштен гIуладкеча хьалш.

СССР хьалхара моттиг яккхара яхьаш хургйолча моттигера — г. Ленинаканагера гаьна йоацаш уллача Цахкадзор яхача моттигерий «сборашке ва хIанз Хьамид. ХIаьта уж латара яхьаш эгара чIоагIагIча тайпара яхь лоIам, тIагIортам, кало лоаш хилар, латара техника тIехьаьна дика йоазаш хилар дIадехаргдолаш чIоагIеш кходкаевеш а хургья.

Советски Союза чемпионате легаш тIехьаьна чIоагIа хила а везаргва Хьамид.

М. ХАМАТХАНОВ.

Грозненцашта дукхе везенний вайцига хьоашагIа а дена Iаьржача форда Флоте Севастопольски драматически театре творчески коллектив. Зрителий терко тIаозеш а А. Салынске «Барабанщица» яха спектакль. Из оттаьй Украински ССР-а заслуженни артисткас Л. Тарасовас.

Сурта тIа: спектакла сцена.

Н. Кобыхнин сурт.

СПОРТ

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» — «ЛОКОМОТИВ»

Самарддийназе С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе хилар СССР-а хьалхара моттиг яккхара «А» класса, шоллагIча группа, кхоалагIча подгруппа шин команда аргIанара матч. Грозненски «Терека» Челябински «Локомотива» вIашагIкхийтар.

Юххьанехь а ловзар хьакъайнiа. Ловзар доладалиечa шоллагIча минуте тьалахий штрафно ловзья вийдаьнна вай футболиста А. Денисов аьттув баьннабар бургаш чутоха. Бакъда из кхоачанлухьалазар. Цу тайпарча хьале кийсьбецембар вай Мамедов, Щербаки. Цар а аьттув балазар.

Цхьабакъда фусачера-баьшта кагагIа из дахнаа хьалашта карагIдаьлар. 24-ча минуте угловой чутоха бокъо кхачар хьалхашка. Из кхоачашдир «Локомотива» нападающе Васьлова. Хьалхарча тайпа юкъе йистейсиче хаьа а массехказа бурган чутоха йиш яр вайчар. Дукхьа воалI угловой къожаьаьо карна. ХIаьта цхьаьннa чу а толахар.

ШоллагIа тайм йолалучаше а цхьатарра атакаш ю цунна оагIорадьарча футболисташа. Бакъда хIеэта а маьаллинге а совле яр а вайчарга а Цу тайпара [illegible] тьалхий вIарашка бургаш чутоха Е. Толстова.

Иштта дика лайзар дейбарaш матч чакхъьаллача, бакъда котбоаллазар-кх.

Счет 1:1 болаш хIа-шка яьлатар футболисташ.

БелгалдаьIа даза, чим тIехьарча хана «Терека» футболисташ ахаье ловзаш хилар. Дукхьал тIехьарча кйе туре 14 очко йоаьй яр. Ийс ловзар цхьааза кIвашн дихьзаза кхьалха а кот ца воаллаше чакхдаьнна. Из фу бахьан долаш да аьлча вай футболисташа ловзача хана шоай салтьа, цо эшача сииллу, шоайла бувзам боеша лоа. Цу гIулакха дика уIйа е еза «Терека» футболисташа.

Хьалхарча дийнахь счет 0:0 болаш лайзар цу [illegible] дулIйовна.

Х. МАГОМЕДОВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла Грозне хувашлуш моркхаш хургья, цхьайолча моттиганика лоашача хайашка догIаш дахьарга, хаьахьаьоьаргIа, тайп-тайпарча оагIонашкахьара ахьарчо лаьгIа а болаш. тIамкха гIаьхкха а хьеккхаш мух хургба. Республике гIолла 30—35 градуси Грозне 31—33 градуси йIовхал хургья.

30 июнен 1 июлен хувашлуш моркхаш хургья, юххьаннарча юкъегIа цхьайолча моттиганика лоашача хаьнаца догIаш делхаргаь, хаьхьае къаргга. тайп-тайпарча оагIонашкахьара ахьарчо лаьгIа а болаш. тIамкха гIаьхкха хьеккхаш мух хургба. Бийсашка 12—17 градуси деношка 24—29 градуси йIовхал хургья.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

30 июнь

РАДИО:

6.30 — Нохч-ГIалгIай лаьттадаладараде- (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Объявленеш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» —«Комсомольское племя» ючча газетий обзор. 7.20 — Переданий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Керда [illegible] (нохчий меттала). 8.35 — Керда [illegible] (эрсий меттала). 8.45 — Керда [illegible] (гIалгIай меттала). 8.55 — Ашараш. 9.00 — Москва. 16.00 — Переданий программа. 16.05 — «Къона тIехье» (эрсий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Къонахи» (эрсий меттала). 17.00 — «Кавказ» [illegible] радиожурнал. 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13.50 — Переданий программа. 13.00 — «Ункъалене» Iилман популярни программа. 13.30 — Берашта лоаш телевизионни театр «Маринка фельатиц». 14.45 — «Къизаь» яха художественни фильм. 16.15 — Переданий сатIош хIара. 16.50 — «Итт шу вIахахьча» Киноочерк. 17.00 — БЛКСМ 50 шу дизаре хетаь кинофестиваль «Зов» яха художественни фильм. 18.30 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 18.50 — Киноэкран. 19.00 — «Цхьа шу доккхагIа хиннаь тхо». 20.25 — Переданий программа. 20.30 — «Хабар» Информационни программа. 21.00 — «Москва — Будапешт». 22.00 — Сийлаеш [illegible] хIара. 22.15 — Илли дезарий клуб.

РАДИО:

30 июнь

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Объявленеш. 7.30 — Ашараш. 7.50 — «Ленинан [illegible]» газета обзор. 8.00 — Москва. 15.15 — Переданий программа. 15.20 — «Литература Нохч-ГIалгIайче яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.00 — Москва. 16.30 — «Къонахи» (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8.33 — Переданий программа. 8.40 — «Зарядка а «Ашкета»». 9.15 — [illegible]. 9.45 — Телевизионни передача. 10.10 — «Дни войны» [illegible]. 10.30 — «Вечер [illegible]». 11.00 — Къона беркато «Знание дезе ду» 1967 год. 1968-ча шера Олимпийски фильм. 12.20 — Берашта. Мультипликационни фильм. (Пятигорск) 12.40 — «Тахан [illegible]» [illegible] Пятигорскерча передача. 13.10 — Советски Эскадры Флотеа «[illegible]». 13.25 — «Прогресс» Киножурнал [illegible]. 14.00 — Берашта. [illegible] концерт. 15.20 — «Сил [illegible]» [illegible] фильм (нохчий меттала хьахьаьд). 15.50 — Музыкальни справочни бюро. 16.30 — «Из [illegible]» фильм. 16.50 — Дайшта. «Халача бокох [illegible]» (гIалгIай меттала) [illegible]. 16.50 — Бераштa фильм. 17.00 — Спортивни передача. 17.25 — Пове аха минут (нохчий меттала). 17.50 — «Огонек» Ветерана[illegible] журнал вIашагIкхетар. 18.20 — Къаха эфира. 19.25 — БЛКСМ 50 шу дизаре хетаь кинофестиваль. «Из тайпа [illegible]» хаза кин фильм. 21.30 — «ВогII [illegible]» Дунен халкъашта юкъера программа. 22.00 — «Доа» Ордена [illegible] дунен [illegible] конкурс. Вахтанга [illegible].

ГРОЗНЕ ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаь Къилбасеха Кавказа вежарлен республикай столицай кагирхой «ДоттагIал» яха фестиваль.

29-ча ИЮНЕ

В. И. Ленина цIерагIера майда.

10 сахьат даьлча — фестиваль хьелла.

10 сахьати 30 минути яьлча — город Махачкала художественни самодеятельноста коллективай концерт. 17 сахьат даьлча — Краснознаменний городашкарча викалий вIашагIкхетар Махачкала кагирхойи В. И. Ленина цIерагIча культура Двореца самодеятельни коллективаи концерт. 19 сахьат даьлча денз 21 сахьат даллаца Советски, Урус - Мартана, Шалински, Надтеречни районий художественни самодеятельноста концерт. Цул тIехьагIа — «Малх, догIа, велавалар» яха кинофильм.

С. М. Кирова цIерагIара культурай салоIамаи парк

18 сахьат даьлча Зелени театре — тIема частан № 4 йолча горбольницан художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьат даьлча — сакъердаме болчарен хIама доаза тIаккхчарен комсомольски клуб. 17 сахьат даьлча музыкальни павильоне — духовой оркестр лоэа. Массови площадке — халхараш ловзараш, аттракционаш. 18 сахьат даьлча — «Нохч-ГIалгIайчен кагирхой» яха радио-[illegible].

«Красный молот» завода культура ЦIа

12 сахьат даьлча — хIанзарча къонача сагах лола литература обзор. 14 сахьат даьлча «ХIанзара Iилмеи техникеи» яхача темах кинофильмаш хьокхерга. 19 сахьат даьлча — Советски кагирхой Денна хетаь сайре.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец

17 сахьат даьлча — йоккхача зале Краснознаменни городашкарча викалий вIашагIкхетар, Махачкаларча кагирхой концерт. 20 сахьат даьлча — Зелени театре Новогрозненски межкдаьтта чакхдоахача завода самодеятельноста концерт. 21 сахьат даьлча кинолектори «Сийлахь - доккхача нахава оагIонаш» яхача темах кинофестиваль. 14 сахьат даьлча денз парке болх беш я аттракционий городок.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа

16 сахьат даьлча — Нальчика, Махачкала, Грозне творчески кагирхошна вIашагIкхетар.

Химиктий культура ЦIа

16 сахьат даьлча йоккхача зале — къахьегама турпалашца вIашагIкхетаре сайре. 17 сахьат даьлча Нохч-ГIалгIай Пачхьалкхен пединститута «Интеграл» яхача ансамбла эстрадни концерт. 16 сахьат 11 сахьат даллалца денз болх беш а аххкара берий площадкаш.

А. М. Горьке цIерагIара клуб

10 сахьат даьлча клуба сквера — сакъердаме эстафета. 13 сахьат даьлча «Хьа воккхагIвола кеша — комсомола» яхача темах кинофестиваль. 14 сахьат даьлча «Старопромысловски района 75 шу» яхача темах Карпински боарза тIа бахачаш цIей. Цу хана — Старопромысловски районе хьахчен «IадлелеI» яха республикански краеведчески музей выставка. 14 сахьати 30 минути яьлча Горьке цIерагIарча клуба берий сектора художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьати 30 минута яьлча — документальни кинофильмаш хьокхарга.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец

17 сахьат даьлча вежарашха йолча республикай комсомола ветерануша вIашагIкхетар хургда парке. 20 сахьат даьлча аххкарча кинотеатре «Сатеч боапа дегаш» яха кинофильм. Аххкарча эстраде — халхарий сайре.

30-ча ИЮНЕ

В. И. Ленина цIерагIара майда

10 сахьат даьлча денз 13 сахьат даллалца Нальчикан Грознен вIашагIкхийттача художественни самодеятельноста коллективай концерт. 19 сахьат даьлча — Ножай - Юртовски района самодеятельни коллективай концерт. 21 сахьат даьлча документальни кинофильмаш.

«Красный молот» завода культура ЦIа

10 сахьат даьлча «Граждански тIема турпалаш» яхача темах берашта даьхIа утренник. 12 сахьат даьлча — «Айболит-66» яха берашта даьрхIа фильм. 20 сахьат даьлча халхарий сайре.

С. М. Кирова цIерагIара культурай салоIамаи парк

18 сахьат даьлча Зелени театре — «ДоттагIал» яха концерт. 19 сахьати 30 минута яьлча музыкальни павильоне — «Музыкантий бежкъеж» яха эстрадни концерт. 20 сахьат даьлча кинолектори «Поэзия тIаккъовлаш», «Тахан премьера» яха фильмаш. 16 сахьати 30 минута яьлча советски кагирхой Денна хетача радиобеседа. 17 сахьат даьлча массови площадке ловзараш, викторинаш, конкурсаш. 18 сахьат даьлча дешара павильоне — «Советски мехка кагирхой» яха кинофильмаш.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец

10 сахьати 30 минута яьлча кинозале — «ДоттагIал» яхача фестиваль хетачь беседа. 18 сахьат даьлча йоккхача зале — халкъа драматически театра» «Мещанин во дворянстве» яха спектакль. 10 сахьат даьлча денз парке болх беш я аттракционий городок.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец

19 сахьат даьлча — аххкарча театре — Двореца художественни самодеятельноста концерт.

СТАДИОНАШКЕИ СПОРТИВНИ ЗАЛАШКЕИ

29-ча ИЮНЕ

«Динамо» стадион

9 сахьат даьлча производственни коллективай зачетах волейболах ловзар яхаш. 10 сахьат даьлча Грозней, Махачкалаи, Нальчикеи волейболни командашта юкъера яхаш. 11 сахьати 30 минута яьлча цу командашка кIантохаргах латара къовсамаш доаттаегргда.

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион

9 сахьат даьлча «Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара баскетболни яхаш.

30-ча июне

«Динамо» стадион

10 сахьати 30 минута яьлча Грозне, Махачкала, Нальчика командашта юкъе кIантохаргах латара яхаш. 10 сахьат даьлча цу городай командашта волейболни яхаш дIахьорга.

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион

9 сахьат даьлча «Труд» ДСО республикански совета хьалхара моттиг яккхара финальни яхаш.

«Локомотива» спортзал

17 сахьат даьлча — «[illegible]» баскетболистий хьалхара моттиг яккхара яхаш.

«РОЗХОЗТОРГА» ГРОЗНЕНСКИ РЕСПУБЛИКАШТА ЮКЪЕРЧА ОПТОВИ БАЗА

БАЛХА ТIАХЬЕХ:

1. [illegible] (складской учет [illegible] бола кхалнах а [illegible]).

2. Грузчикаш (маIинах а кхалнах а дукха доаьча балха хIоргIа салоIача деношка шоайчунна цхьаа хиш бола а лелабаргболаш).

3. Хьаларьяча балха тIа (маIанах а кхалнах а складашкарча чурча баьнашта)

Балха оттара гIуллакхах яьлча хатта укх адресах: г. Грозный, Комсомольски улица, 87. телефонаш: 2-44-57; 2-28-65; 2-44-56.

«РОСХОЗТОРГА» ОПТОВИ БАЗА.

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (2-ча этаж). Телефонаш: редактора—2-44-06; редактора зам.—2-38-11; [illegible] секретара—2-34-[illegible]; [illegible] культурай [illegible] отделай—2-42-[illegible]; [illegible]—2-42-70.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (2-й этаж). Телефоны: редактора—2-44-06; зам. редактора—2-38-11; ответственного секретаря — 2-34-[illegible]; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 2-42-[illegible]; отделов сельского хозяйства и писем — 2-42-[illegible].

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революции проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ06133. Заказ № 2[illegible].